

SBORNÍK
z tvůrčích akcí

SDRUŽENÍ PRO ROZHLASOVOU TVORBU
ZA ROK 2017

Praha, únor 2018

O B S A H

Úvodní slovo předsedy SRT	str. 5
Přehled tvůrčích akcí SRT v roce 2018	str. 7
Křest knihy <i>Eseje o poezii a době Karla IV.</i>	str. 8
Recenzní posudek na knihu od Michala Škrabala	str. 9
Recenzní posudek na knihu od Václava Žůrka	str. 10
PRIX BOHEMIA RADIO 2017	
Olomoucké pátrání po památkách se zvukovou pamětí s Benoît Bories	str. 12
Benoît Bories: Odras minulosti ve zvucích současnosti	str. 13
BILANCE 2017	
Program BILANCE 2017	str. 17
Alena Zemančíková:	
Bilance 2017 vyslechla slovesnou nadílku ČRo i privátní tvorbu	str. 18
Martin Petera: Rozhlasoví tvůrci představili nejen	
experimentální uměleckou slovesnost	str. 19
Rozhovor – Bilance: dětská tvorba překvapením	str. 21
Šrámkova Sobotka	
Daniel Moravec: Tvůrčí dílna rozhlasového dokumentu – rok třetí	str. 24
Eva Marková: Rozhlasové tváře na festivalu Šrámkova Sobotka	str. 25
REPORT 2017	
Jarní část	
Program Jarního REPORTu 2017	str. 27
Michal Ježek, Jan Herget: Jarní Report zná své vítěze	str. 28
Martin Petera: Jarní Report 2017	str. 29
Podzimní část	
Program AudioREPORTu 2017	str. 32
AudioREPORT poprvé v Ji.hlavě	str. 33
Michal Ježek: Akce pro ty, kteří mají uši – tentokrát z blázince	str. 34
Ondřej Vaculík: Report 2017 téměř bez politiky	str. 36
Jaroslava Pokorná: AudioREPORT 2017	str. 38
Příspěvky studentů VOŠ Jaroslava Ježka	str. 39
AudioREPORT 2017 očima studentů a vyučujících oboru	
Televizní a rozhlasová studia	str. 40
Vyhlášení vítězů a předání cen soutěžní přehlídky REPORT 2017	str. 52
Martin Petera: Otevřené mezigenerační dialogy	
jsou nedílnou součástí přehlídek rozhlasové tvorby	str. 53
Gabriela Míšková: Skepse, která inspiruje	
Recenze publikace <i>Rozhlasová kritika a současné reflexe auditivní tvorby</i>	str. 54
Jubilea členů SRT v roce 2018	str. 57

Praha, únor 2018

Dámy a pánové,

do rukou se Vám dostává přehledná zpráva o činnosti Sdružení pro rozhlasovou tvorbu v roce 2017. Vy, kdo se akcí našeho zapsaného spolku účastníte pravidelně, víte, že jsou místem setkávání, debat, rozborů, nových nápadů, přátelství, inovativních projektů. Snažíme se, aby mezi nás přicházeli čerství zájemci o dokument, drama, literaturu, o rozhlasové žánry. Proto jsme se zapojili do organizace mezinárodního festivalu Prix Bohemia Radio, který nově probíhá v Olomouci a v jehož rámci jsme představili tvorbu pařížského zvukového performerera Benoîta Boriese.

S dokumentaristickou dílnou jsme se rozjeli na Šrámkovu Sobotku, podzimní kategorii REPORTu jsme uspořádali na jihlavském Mezinárodním festivalu dokumentárních filmů. BILANCE, již se účastní i naši kolegové ze Slovenského rozhlasu a z Radia Proglas, proběhla tradičně v Koutech u Ledče nad Sázavou. Vydali jsme knihu Eseje o poezii a době Karla IV.

Zajímáme se o rozhlasové dění, recenzujeme publikace o rozhlasové kritice, navazujeme kontakty s vysokými školami i s nezávislými tvůrci a sdruženími. Jsme dobrovolnickou, otevřenou názorovou a tvůrčí platformou pro všechny, kterým není lhostejný stav české mediální scény. Svými tvůrčími počiny ji hodláme zvelebovat, svobodně ji reflektovat. V tom spatřujeme stěžejní smysl našeho občanského snažení – postupnou a soustavnou kultivaci mediálního, potažmo veřejného prostoru v České republice.

Dámy a pánové, díky Vám všem za to, že se nám to daří!

*MgA. Michal Bureš
předseda výkonného výboru
Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, z.s.*

PŘEHLED TVŮRČÍCH AKCÍ SDRUŽENÍ PRO ROZHLASOVOU TVORBU V ROCE 2018

PRIX BOHEMIA RADIO 2018 – 19. až 22. 3. 2018

Mezinárodní soutěžní přehlídka rozhlasové tvorby

SRT se bude spolupodílet na doprovodném programu prezentací projektů

Ostrov Olomouc a Severočeské rozhledny

středa 21. 3. 2018 10:00 hodin

Olomouc, Umělecké centrum Univerzity Palackého Konvikt, kaple Božího těla

REPORT 2018 – jarní část

středa 25. 4. 2018

I. kategorie Zpravodajský a publicistický pořad v rozsahu do 10 minut

čtvrtek 26. 4. 2018

II. kategorie Publicistický pořad v rozsahu do 60 minut

Studio 2, Vinohradská 12, Český rozhlas Praha

Jarní etapa XXVII. ročníku tradiční soutěžní přehlídky.

BILANCE 2018

úterý 5. 6. až čtvrtek 7. 6. 2018

Konferenční hotel LUNA, Kouty u Ledče nad Sázavou

XXVI. ročník přehlídky aktuální literárně-dramatické rozhlasové produkce

4. ročník Dílny rozhlasového dokumentu

sobota 30. 6. 2018 až sobota 7. 7. 2018

Sobotka, workshop zájemců o rozhlasový dokument

v rámci *festiválu českého jazyka, řeči a literatury Šrámkova Sobotka*

REPORT 2018 – podzimní část

úterý 23. 10. až čtvrtek 25. 10. 2018

Jihlava, Divadlo Na Kopečku, v rámci MFDF Ji.hlava

AudioREPORT 2018 – III. kategorie Rozhlasový dokument v rozsahu do 60 minut

Podzimní etapa XXVII. ročníku soutěžní přehlídky.

VYHLAŠOVÁNÍ CEN REPORT 2018

úterý 11. 12. 2018

Galerie Vinohradská, Český rozhlas Praha

Vítězům jednotlivých kategorií budou předány mj. tyto ceny: Cena generálního ředitele ČRo, Cena Zdeňka Boučka za originalitu a Cena Jiřího Hrašeho.

Dále se **SRT** v průběhu roku podílí na výběru hostů a propagaci **cyklu veřejných debat Českého rozhlasu Plus**, které se konají v krajských městech České republiky s cílem diskutovat o kontroverzních otázkách dnešní doby.

Aktuality a podrobnější informace k připravovaným akcím je možné sledovat na:

www.rozhlas.cz/srt

<https://www.facebook.com/SRTzs>

Vydání knihy *Eseje o poezii a době Karla IV.*

Rok 2016 byl prostoupen oslavami 700. výročí narození Karla IV., krále a císaře, s jehož jménem si často spojujeme představu nebývalého kulturního rozkvětu zasahujícího rovněž oblast literatury. Na stránkách knihy *Eseje o poezii a době Karla IV.* se čtenářům nabízí, aby v této době ještě na chvíli setrvali.

Naleznou zde eseje Jany Fantysové-Matějkové, Josefa Hrdličky, Matouše Jalušky, Daniela Soukupa a Martina Šorma, které byly v květnu 2016 vysílány v Českém rozhlasu na stanici Vltava a které se tak či onak týkají středověké poezie i jejích moderních ohlasů. Pro knižní vydání byly eseje místy rozšířeny a především obohaceny o odkazy k další literatuře a o několik úvodních poznámek. Jejich cílem je usnadnit publiku průnik do písemnictví starších dob, pro povzbuzení i poučení.

Během čtyř týdnů pohlédli jejich autoři na literaturu zorným úhlem čtyř kardinálních ctností: statečnosti, moudrosti, uměřenosti a spravedlnosti. Tyto rozhlasové pořady jsou v podobě vloženého CD součástí publikace. Interprety středověkých textů jsou herci Ivan Řezáč, Lukáš Hlavica, Jaroslav Achab Haidler, Jan Bidlas a Milena Steinmasslová. Skutečnost, že je kniha obohacena o možnost poslechnout si básně v herecké interpretaci, je zásluhou spolupráce se Sdružením pro rozhlasovou tvorbu, které s podporou Státního fondu kultury připravilo CD. Je to důležitá součást publikace, protože středověké básně byly většinou určeny ke zpěvu a hlasité recitaci či předčítání (uvědomme si, jakou vzácností byla ve středověku kniha a jak málo lidí dovedlo vůbec číst!).

Publikaci vydal Ústav pro českou literaturu Akademie věd ČR spolu s Radioservisem.

Pozvánka na křest knihy

Vážení přátelé slovesného umění v knižní i zvukové podobě,

srdečně Vás zveme na křest knížky *Eseje o poezii a době Karla IV.*, kterou vydal Ústav pro českou literaturu Akademie věd ČR spolu s Radioservisem. Eseje o středověké literatuře spolu s autentickými texty v herecké interpretaci vznikaly pro Český rozhlas Vltava v rámci Roku Karla IV. – na Vltavě byly vysílány během výročního měsíce května 2016. Během čtyř týdnů pohlédli jejich autoři na literaturu zorným úhlem čtyř kardinálních ctností: statečnosti, moudrosti, uměřenosti a spravedlnosti. Tyto rozhlasové pořady jsou v podobě vloženého CD součástí publikace. Textová část knihy je obohacena o úvodní studie Matouše Jalušky, rejstřík a poznámkový aparát.

Knihy bude představena v rámci Klubu Vltava 1. června 2017 za účasti autorů pořadů a interpretů. Na příloženém CD se podílelo Sdružení pro rozhlasovou tvorbu a finančně přispěl Státní fond kultury.

Srdečně Vás zveme do Studia 2 v budově Českého rozhlasu na Vinohradské ulici č. 12 ve čtvrtek 1. června 2017 v 19:00.

Mgr. Václav Žůrek, Ph.D.

Centrum medievistických studií, Filosofický ústav AVČR, v.v.i.

Recenzní posudek na knihu *Eseje o poezii a době Karla IV.*

ed. Matouš Jaluška

Karlovské výročí roku 2016 přineslo mnohé publikační a popularizační aktivity, které někdy povedenějším, někdy méně vhodným způsobem zprostředkovaly odborné znalosti o dějinách středověké kultury širšímu publiku. Hned na úvod musím konstatovat, že posuzovaná kniha patří v tomto kontextu k tomu nejlepšímu.

Kniha sestává ze série krátkých (původně rozhlasových) esejů o různých dílech středověké literatury. Celkem 20 příspěvků přibližuje čtenáři svět středověké literatury skrze ukázky autentických textů staročeských v originále a v případě jiných středověkých jazyků v přístupném překladu.

Čtyřikrát pět esejů z pera pěti autorů (editor sám je nejpilnějším z nich) nabízí pozvánku k seznámení s celou řadou literárních děl a jejich autorů ve velmi kultivovaném hávu. Právě M. Jaluškovi vděčí kniha za to, že není jen souborem samostatných promluv, ale dělá dojem celku držícího pohromadě. Kromě prologu celé knihy přinesl na začátek každého oddílu věnovaného jedné z kardinálních ctností úvod, kterým čtenáře uvádí do vnímání ctnosti ve středověké literatuře, a to poměrně originálním způsobem, v němž pracoval i s odkazy na literární i kulturní autority užívané středověkými autory.

Zařazení těchto drobných úvodů kvituji s povděkem, neboť rytmizují text knihy a jasněji vysvětlují její záměr při zařazení jednotlivých příspěvků. Přesto se čtenář neubrání dojmu, že některé eseje jsou zařazeny do té které kategorie trochu svévolně. Také poněkud místy násilné propojení s Karlem IV. nebo odkazy na něj (např. konkrétní spojení Karla IV. s českým Pasionálem není prokázáno; naopak jinak velmi dobrá esej D. Soukupa se do knihy hodí především tematizací císaře, zázrak sv. Mikuláše je velmi pochybným oslím můstkem). Z hlediska možností přiblížit poetickou tvorbu doby Karla IV. mi trochu chybí německá literatura, zvláště když jediný jménem známý básník, který složil báseň dedikovanou císaři (německy), zde není. Právě v souvislosti s moudrostí by se nabízelo zařadit Heinricha z Mügelnu a jeho skladbu *Der meide kranz*, nicméně jsem si vědom toho, že v knize jde především o výběr spolupracovníků a ne pouze o tematické vymezení.

Tyto výhrady ovšem nijak nesnižují přínos knihy, která může zájemcům o středověkou literaturu nabídnout nápaditou a neotřelou formou cestu k této tvorbě a zároveň poučení o jedné ze základních kategorií středověké kultury (mám na mysli čtyři kardinální ctnosti) a jejich užívání ve velmi rozličných literárních kontextech.

Jsem přesvědčen, že posuzovaná kniha je velmi povedená a najde své čtenáře jak v řadách odborné, tak laické veřejnosti.

Mgr. Michal Škrabal, Ph.D.

Ústav Českého národního korpusu, FF UK

Recenzní posudek na sborník *Eseje o poezii a době Karla IV.*

ed. Matouš Jaluška

Předkládaný sborník je knižní podobou esejistického cyklu vysílaného minulý rok na stanici Českého rozhlasu Vltava (jednotlivé díly jsou dostupné v rozhlasovém archivu, spolu s jiným počinem, na němž se editor tohoto sborníku Matouš Jaluška podílel: *Hrdinové v poezii*). Autoři seriálu se připojili k četným „gratulantům“, kteří aktivně, tj. tvůrčím způsobem, oslavili septcentennium narození Karla IV. Panovník tu však nestojí, jak by se dalo očekávat, v bezprostředním centru pozornosti tvůrců, těm šlo spíše o „*pohled na jeho myšlení či dobu prostřednictvím básní a textů s poetickým nábojem sepsaných jinými lidmi o něčem jiném a často v dobách velmi vzdálených od té jeho*“ (s. 2), s cílem „*usnadnit přístup ke starší literatuře a propojit tuto literaturu s dneškem tak, aby si mohla svou zajímavost uchovat i po odeznění oslav*“ (ibid.). Což je nesnadno dosažitelná meta, zároveň však i úmysl formulovaný hrdě a sebevědomě.

Neméně originální a důmyslná jako ono nekarlocentrické východisko je i výstavba celé knihy kopírující strukturu původního rozhlasového seriálu. Opírá se o čtvernou řadu kardinálních ctností: statečnosti, moudrosti, uměřenosti a spravedlnosti; každé z nich je věnována pětice esejů, na nichž se podílelo celkem pět autorů. Nejvíce esejů, celých patnáct, pochází z pera již zmíněného editora svazku M. Jalušky, jenž každou ctnost na počátku příslušného oddílu stručně představuje a vymezuje vůči zbylým třem; mimoto se postaral i o předmluvu k celému dílu. Za skromně nazvanými „*úvodními poznámkami*“ (s. 2–11) se ve skutečnosti skrývá hutný, intelektuálně náročný esej, který nezapře autorovu erudici na poli komparatistickém a medievalistickém. Přehledně jsou tu vyjeveny výchozí teze a záhy opuštěny úzké hranice středověku: hlavní téma je postupně konfrontováno s idejemi až opulentního výčtu myslitelů a literátů a se scénami z kanonických děl světové literatury. V tak husté intertextové síti, kde Tomáš Akvinský stojí po boku např. J. R. R. Tolkienovi, K. Čapkovi či F. Pessoaovi nebo příběh Tristana a Isoldy vedle náboženských traktátů, uvízne spolehlivě každý vnímavější čtenář, jemuž je kniha předkládána jako „*inspirace při čtení textů starší literatury (či při hledání cesty k nim)*“ (ibid.). Vstupní text (ale i další Jaluškovy eseje) je jiskřivý i po jazykové stránce, vedle osobitého vyjadřování opírajícího se o bohatý verbální rejstřík oceňují rovněž neotřelé metafory: soubor kardinálních ctností jakožto větrná růžice (s. 2) či jako dopravní prostředek, „*jímž lze vystoupat výš, k důležitějším vlastnostem*“ (s. 6); „*nikdo tu nepronásí monolog s nohou v gladiátorském sandálu položenou na hromadě zkrvavených těl neřestí*“ (s. 10) aj. Za každým z Jaluškových textů je cítit kromě interpretační suverenity též autorův přístup k psaní jakožto radostného tvůrčího aktu – stejně radostně se pak jeho výtvar čte. V tomto ohledu mu zdatně sekundují všichni jeho kolegové ve sborníku zastoupení.

Krátký rozsah jednotlivých esejů, jež zdařile vyvažují citace ukázek z primárních textů s duchaplnými interpretacemi, je dán rozhlasovým formátem (tvůrci se museli vejít do cca 10 minut vysílacího času). Jistě se nabízelo texty, alespoň některé, rozšířit – a párkrát jsem vyloženě posmutněl, že esej už končí –, avšak nemálo podnětů k další četbě a studiu poskytuje závěrečný dovětek vysázený petitem, suplující kromě poznámek pod čarou

(ovšemže se bez nich *lze* obejít) také soupis literatury a někdy též ediční poznámku. Tato douška se neomezila na tradiční výčet jednotlivých položek, ale je – psána *in continuo* – extenzí předchozího eseje.

Na kritickou notu jen stručně, neboť výtky se tu nehledají lehko. Tu a tam mé oko škobrtlo o nějaký překlep či podobné pochybení, věřím však, že se nepodcení finální fáze příprav k vydání a text bude svěřen zkušenému korektorovi. Stejně tak za samozřejmé pokládám, že dílo bude ještě doplněno o jmenný rejstřík (snad včetně toponym?). Ojedinělé užití boldu přímo v textu (tj. mimo názvy esejů) na s. 92 vznáší otázku, jakým způsobem zdůrazňovat v textu exponovaná místa. Velice bych se přimlouval za nějaký vhodný grafický prostředek pro lepší orientaci v jednotlivých oddílech a jejich kapitolách; aktuální stav ve strojopisu je neuspokojivý, neboť se čtenář v textu snadno ztratí.

Vyjadřovat se ke Karlu IV. měl v uplynulém roce potřebu leckdo, literatury odborné i popularizační vzniklo mnoho – ovšem různé, často i nevalné kvality. Jsem přesvědčen, že předkládaný sborník je svým obsahem i ústrojem mimořádný a neztratí nic na své čtivosti a poučnosti ani s odstupem let. Rád jej proto doporučuji ke knižnímu vydání.

PRIX BOHEMIA RADIO 2017

SRT se na Mezinárodním festivalu rozhlasové tvorby Prix Bohemia Radio 2017 spolupodílelo společně s ČRo České Budějovice multimediálním projektem *Návod na zdraví* a též projektem francouzského performerera Benoîta Boriese *Zvuková paměť památek*, který usiluje o zpřítomnění způsobu odrážení zvuků minulosti do přítomnosti.

Kristina Jochmannová

Olomoucké pátrání po památkách se zvukovou pamětí s Benoît Bories

Deštivé ráno třetího festivalového dne jsme začali netradičně, prohlídkou historického centra Olomouce, jeho zákoutím a uličkami. Benoît Bories, francouzský dokumentarista a tvůrce zvukových instalací, zde totiž plánuje vytvořit další ze svých projektů a v průběhu procházky hledal to ideální místo.

Po městě nás prováděl Michal Bureš, předseda Sdružení pro rozhlasovou tvorbu a dramaturg celého projektu. Díky němu jsme se podívali na spoustu zajímavých míst a vyslechli si příběhy, které se k nim vážou. Právě ty jsou totiž pro Bories velkou inspirací při tvorbě samotných instalací. V těch se dle svých slov nesnaží pouze zachytit místo, ale také jeho atmosféru.

To, co však Bories zajímá nejvíce, je spojení přítomnosti a minulosti, tedy to, jak určitá událost, která se v minulosti stala, byla natolik významná, že nás ovlivňuje i dnes. Už to samo o sobě je velmi zajímavé a stojí za to o této události, nebo věci vědět a dále o ní mluvit. Tyto spojitosti mezi minulostí a přítomností ve všech svých rovinách potom výrazně přispívají k tomu, jak bude vypadat nejen celý příběh města, ale i společnosti a lidí, kteří v něm žijí.

Jako první jsme navštívili katedrálu svatého Václava, která nás hned v úvodu zachránila před deštěm. Když jsme vstoupili dovnitř, zrovna se celým prostorem rozléhala hudba z varhan, která podkreslovala monumentální atmosféru gotické katedrály. Kromě architektury a varhan však Bories zaujalo i to, že místo navštívil během své návštěvy Olomouce i papež Jan Pavel II. Na Václavském náměstí ho také překvapily dosud dobře zachované románské prvky Přemyslovského paláce z 12. století, ve kterém byl zavražděn Václav III., poslední král z rodu Přemyslovců.

Výhled na kostel Panny Marie Sněžné jsme si užívali i z kavárny, ve které jsme probírali další body naší trasy, ale také tradiční české pokrmy a pivo. Na tom se všichni shodli, že je pivo v Česku mnohem lepší než ve Francii. Kulinařské téma však vzbudilo zájem natolik velký, že jsme později navštívili i místní vinárnu a prodejnu olomouckých tvarůžků.

Dalším lákadlem na našem programu byl kostel svatého Mořice, který se pyšní tím, že má sedmé největší varhany ve střední Evropě. V kostele se také již od roku 1969 každoročně pořádá varhanní festival. Hned na jeho první ročník se sjeli hudebníci z celé Evropy a zaplnili tak, i přes nevoli představitelů režimu, celý chrám. Jak uvedl Michal Bureš, údajně prý vše

tehdy argumentovali tím, že jen společně poslouchají hudbu, a nelze tedy mluvit o žádném protirežimním manifestu.

Právě kostel svatého Mořice zaujal Bories natolik, že si přímo na místě začal zapisovat poznámky. „Snažím si zapsat krátké příběhy, o kterých jsme se s Michalem bavili, abych potom mohl propojit místo, atmosféru, hudbu, ale i sociopolitické cítění a minulost tohoto města,“ odpověděl mi na dotaz, jestli ho už tzv. „políbila múza“.

Návštěva Olomouce, potažmo tedy i Prix Bohemia Radio je pro Bories bezpochyby inspirativní. Dokonce natolik, že uvažuje o založení festivalu dokumentární rozhlasové tvorby v Toulouse. „S takovou dynamikou a elánem, kterého jsem mohl být jakožto porotce soutěžní kategorie Dokument svědkem, jsem se ve Francii u mladých lidí nesetkal,“ uvedl. Také propojení činnosti rádia, festivalu a univerzity považuje za unikátní. Líbí se mu i využití historických budov jakožto univerzitního zázemí. Hlavně budova bývalého Jezuitského konviktu, ve které Bories v úterý přednášel, ho velmi oslovila. Zavzpomínal tak i na svá studentská léta, která strávil, dle svých slov, v ošklivém kampusu fakulty přírodních věd. (Benoît Bories má totiž titul Ph.D. z kvantové fyziky).

publikováno na stránkách Prix Bohemia Radio 2017

<http://www.rozhlas.cz/prixbohemia/prehliidka/zprava/fotoreportaz-olomoucke-patrani-po-pamatkach-se-zvukovou-pameti-s-benot-bories--1710792>

Benoît Bories, Ph.D.

Odras minulosti ve zvucích současnosti

Hodláme-li dokumentaristickým způsobem zpracovávat téma spjaté se vzpomínkami více či méně vzdálenými, stává se, že nemíváme dostatek autentických scén vztahujících se k danému námětu. Autentickou scénou rozumím takovou, která se odehrává v místě a čase, v nichž postavy přímo reagují. Když nám autentické scény chybí, natáčíme je až ex-post, formou jakési vyprávěné rekonstrukce minulého. Čím je propojit a zaktuálnit, aby organicky fungovaly? Účelem mé stati je představit některé prvky zvukového designu umožňující právě takové propojení.

Nejprve se stručně zmíním o svém chápání zvukového prostoru a o zařízeních k jeho snímání, posléze popíšu specifika jednotlivých složek takového záznamu a v závěru představím princip zvukové instalace, který umožňuje zpřítomňovat minulost určitého místa prostřednictvím poslechu elektroakustické skladby složené ze zvuků natočených v místě samém. Prvně jsem tento princip testoval ve starém dominikánském klášteře v Toulouse. Následně mě napadlo, že by se dal rozšířit i na jiná místa. Vbrzku se tak vydám do australského Melbourne nebo do Olomouce.

Kompozice a dramaturgie zvukového obrazu

Zvukovou kompozici je třeba mít na paměti od prvopočátku. Výhodné je skládat ji ve vrstvách, které nabízejí různorodý zvukový prostor a rytmiku. Mám sklon vnímat úpravu

zvuku jako hudební partituru: okolní zvuky nám poskytují solidní základ zvukového pozadí, v kontrastu k nim snímáme (některé přímo při samotném nahrávání vyprávění, jiné coby dotáčky) zvuky přímo na detail. Takto získané rytmické komponenty rozprostřu po stereofonní bázi a vsadím je do kompozice hudebním způsobem tak, aby vytvářely kontrast (jako např. vyzvánění zvonů v dálce, křik dětí v detailu atp.). Poté vše ještě frekvenčně upravím, prokomponuji a rozmístím po celém multikanálovém poli.

Při popisu zvukového prostoru usiluji o co nejsobitější pohled. Jaké zvuky mne jako Francouze zaujmou, když jsem na návštěvě Krakova? Která stadia mého naslouchání jsou zodpovědná za vyvolání vjemu podobnému sekvenci snímání kamerou? Často se stává, že první fáze naslouchání působí jako záplava kakofonie. Po ní následuje chvilka pro odstup, tempo se zvolní, vnímání se prohloubí. Nastává pozornější poslech zvuků prostředí a jednotlivých komponent, které jsem slyšel v první fázi. V mysli se mi uspořádávají do hudebně harmonického celku.

Podobný způsob vnímání prostoru a krajiny, coby hudebního puzzle k sestavení, na jehož půdorysu si můžeme hrát s vrstvením různých rytmických prvků a melodických základů, mi umožňuje zcela svobodně přetvářet prvotně autentický zvuk syrové reality v realitu stylizovanou, která podněcuje posluchačovo vnímání a fantazii.

Několik technických poznámek

Od prvopočátku pracuji se zvukem ve stereu, abych ho v případě potřeby upravil do jiné normy než pro běžné rozhlasové vysílání v pásmu FM. V případě veřejného poslechu upřednostňuji záznam 8.0, který je lidskému sluchu nejbližší. V případě zvukových instalací v místech, kde to akustické podmínky nedovolují (např. v kostele), dávám přednost poslechu ze sluchátek. To pak transformuji prostorový zvuk 8.0 na binaurální zvuk, který skrze sluchátka nabízí dokonale plastický poslech.

Pracuji vždy se stereofonními nahrávkami (MS, AB, XY, původně binaurálními), z nichž vytvářím prostorový zvuk 8.0. Jen vzácně používám zvuky nahrané 4.0, 5.0 nebo původní 8.0.

Provázání zvuků dneška s upomínkami na minulé

Při stavění kostry příběhu se snažím domluvit se minimálně s jednou z postav, aby mne provedla po místech, kde se v minulosti příběh odehrával. Tyto záběry přinesou hrubý materiál spíše reportážního typu. Posluchač nás slyší společně hledat zvuky zdánlivě ztraceného dávnověku. Ocítá se spolu s námi na cestě hledání, aniž by ještě chápal a vnímal všechny souvislosti. Zapojení publika do procesu hledání tak, jak jsem se do něj zapojil já sám, považuji za velmi podstatné. Zásadně nepoužívám postavu vypravěče, který by scény spojoval komentáři ze studia.

Posléze se vydávám do terénu nahrávat sám. Jedoucí tramvaj, křičící dítě, tekoucí voda... to jsou mnou snímané úlovky. Pracuju s nimi. Prostor se zakřivuje, uvolňuje místo zvukům evokujícím minulost.

Právě natáčím v místě bývalého cikánského tábora v centru Montpellier. V rozhovorech, které jsem pořídil se ženami, jež tu bydlely, se často hovoří o zpívání. Písně se

tedy pro mne stávají zvukovými spojkami, které budu během přetváření reálných vyprávěných sekvencí používat. Dnes už cikánský tábor nestojí, na jeho místě je velké staveniště. Zpívající hlasy se tedy pozvolna prolínají s hlukem stavebních prací, až jsou jím zcela pohlceny.

Změna rytmu = získání posluchačovy pozornosti

Sebelepší zvuková nahrávka může být velmi nudná, nedbá-li autor na to, aby pravidelně měnil temporytmus, překvapoval posluchače, pokládal drobné hádanky. Jde o poměrně jednoduchý způsob, jak dokázat, aby si posluchač ve své mysli a fantazii dokázal vymodelovat svůj obraz vyprávěného.

Se změnami rytmu souvisejí i odmlky a pauzy. Umožňují zvýraznit charakterové rysy postav a jejich vzájemné vztahy. Je to způsob, jak dát pocítit to, co nelze sdělit slovy.

„Film o filmu“

Hodláme vyprávět příběhy prostřednictvím audia (záměrně neříkám jen rozhlasu), dát prostřednictvím tohoto média procítit a pocítit lidské osudy. Proč se tedy našich postav nezeptat na zvukové vjemy, které měly, když o svých vzpomínkách vyprávěly. Tento jakýsi „film o filmu“ je další vrstvou naší kompozice. Bez ní by nebyla úplná.

Přednost tohoto postupu tkví v možnosti ponořit vyprávějíciho do proudu hluboce intimní zpovědi, kdy situaci komentuje, nahlíží na ni, přičemž ji znovu (z patřičného odstupu) prožívá. Prvotní už není narace o tom, co se stalo, naopak se ocitáme přímo uprostřed vyprávění **toho**, co se stalo. Intonace, výslovnost, rytmus řeči se mění.

Instalace přímo v místě

Před dvěma lety jsem byl požádán o vytvoření zvukové skladby určené k živému provádění v bývalém chrámu při konventu bratří dominikánů v Toulouse.

Použil jsem přitom všechny výše zmiňované principy zaznamenávání, a to včetně dotazování návštěvníků instalace na jejich pocity z poslechu. Dominikánský konvent i kostel jsou dnes již historickou památkou a muzeem, dominikáni působí v novém moderním areálu.

Moje prvotní myšlenka byla, že dám slovo bratřím, neboť díky provozování liturgických zpěvů jsou nejpovolanějšími promlouvat o zvuku, zvucích uvnitř bývalého chrámu. Později mne napadlo použít doznění a odrazy prázdného chrámu a smíchat je se zvuky každodenního života moderního kláštera, jako kdyby se zvuky doby minulé vynořovaly na povrch.

Tato instalace měla přimět posluchače snít, pozvat je na cestu do minulosti a nechat na ně působit stopy dějin dominikánů. K tomu mi hodně napomohla autenticita místa. Posluchači se nejprve ponořili do zvukové atmosféry reálného prostoru prostřednictvím stereo mikrofonů rozmístěných v daném prostředí. Po několika minutách jsem prostor zvukového pozadí zkreslil a pustil svou skladbu. Na jejím konci jsem se opět vrátil do zvukového prostoru zachycovaného mikrofony přímo v místě. V důsledku toho si posluchači uvědomili teprve po

několika minutách, že byli vpuštěni zpět do přítomnosti, ze snivého stylizovaného retra do syrové reality.

Po této zkušenosti jsem usoudil, že podobný způsob provádění by se dal použít i jinde. Proto mé kroky povedou do Gateway, přírodního parku u Melbourne. A pak také do Olomouce.

přeložila Renáta Kadaníková, úprava MgA. Michal Bureš

BILANCE 2017

XXV. ročník přehlídky aktuální literárně-dramatické rozhlasové produkce

Program BILANCE 2017

Úterý 6. června:

09:20–12:15	<i>Blok pořadů s přestávkami</i>		
	Pozdravujte kluky, řeku a les	DRDS	28:45
	Hodina mezi vlčící a psem	TS Režiséři	26:29
	Mé první léto v Sieře Nevadě (6/10)	TS DaL	12:53
	Trendy – Bleší trhy	TS Publicistika	10:00
14:00–18:55	<i>Blok pořadů s přestávkami</i>		
	Shakespearova lebka	TS Režiséři	40:08
	Legenda o matce a moři, Katarze koexistence a blasfemismus	TS DaL	25:04
	Sladké je žít (203.)	TS DaL	43:16
	Dobyvatelé a obyvatelé Ameriky:		
	Hořejší jezero	TS DaL	09:43
	Gil Scott-Heron: Revoluci nebudou vysílat	TS DaL	09:42
	Krajina paměti Joy Harjové	TS DaL	10:26
	Velikonoční kalendář	ČRo Pardubice	41:37

Středa 7. června:

09:15–12:35	<i>Blok pořadů s přestávkami</i>		
	Krkavec	Ts DaL	17:31
	Skleněný zvěřinec	TS Režiséři	89:28
	Čímázem	TS DaL	15:01
14.30–18:30	<i>Blok pořadů s přestávkami</i>		
	Příběhy slavných – Eva Olmerová (2., 3. a 5. díl)	TS DaL	18:00
	Mamička	TS DaL – Brno	59:00
	Půlnoční povídky (1/5)	TS Režiséři	20:24
	Lolita (ukázka)	OneHotBook	25:00
	Victor Hadwiger: Básně	TS DaL	15:06

Čtvrtek 8. června:

08:30–13:00	<i>Blok pořadů s přestávkami</i>		
	Putování úvozem	Radio Proglas	66:59
	Vladana a Prasopes (2/5)	TS DaL	11:32
	Valentýnův první den na Zemi	TS DaL	28:34
	Historiky z podsvětí (7/10)	Rádio Junior	18:30
	Rekvalifikační kurz*	TS DaL	33:04

*z důvodu nepřítomnosti autorky nebyl pořad v soutěži uveden

Mgr. Alena Zemančíková

Bilance 2017 vyslechla slovesnou nadílku ČRo i privátní tvorbu

Přehlídka rozhlasové umělecké slovesnosti nabídla 22 pořadů různé délky i posluchačského určení. Nechyběla tvorba pro děti, pořad soukromého rádia ani audiokniha z privátního vydavatelství.

Na Bilanci přihlašují tvůrci pořady, u nichž cítí potenciál k diskusi, ať už to je posouzení výsledku rozhlasové realizace, či účinek a únosnost experimentu nebo vůbec zvoleného přístupu. Diskuse na této nesoutěžní přehlídce je otevřená. Tím, že přehlídku pořádá zapsaný spolek a není závislá na instituci Českého rozhlasu, plynou z kritiky pořadů důsledky jen pro samotnou tvorbu. To považujeme za mimořádně důležité a nenahraditelné.

Na druhou stranu je třeba ocenit, že se Bilance v celodenním poslechu zúčastnili vedoucí pracovníci některých stanic Českého rozhlasu. Pro tvůrce byl pochopitelně cenný jejich názor (pokud ho vyslovili), pro kolegy na manažerských pozicích to znamená osobní setkání s tvůrci i z regionů a s externisty, nahlédnutí do dílny zvukového designu a práce s herci a často prostě možnost v klidu a soustředěně vyslechnout náročnější pořad, na což v běžném provozu nemusí ani dojít.

Kromě šéfredaktora Vltavy Petra Fischera, dramaturgů Vltavy a Dvojky Petra Gojdy a Libora Vacka, kteří přispěli do diskuse, se poslechu zúčastnili i programová ředitelka Českého rozhlasu Eva Hazdrová–Kopecká, vedoucí TS Výroba Kateřina Konopásková a člen Rady Českého rozhlasu Petr Šafařík.

Pravidlem je, že poslechu a diskuse k pořadu musí být přítomen alespoň jeden z tvůrců, což bylo dodrženo, vystřídal se dramaturgové, režiséři, autoři scénářů i publicisté a zvukoví mistři.

Na Bilanci jsou pravidelně zváni studenti, letos se zúčastnil amerikanista z FFUK a studentka Vyšší odborné školy Jaroslava Ježka (která je, mimochodem, produktivním prostředím ve výchově nových autorů). Zúčastnil se i zástupce Rádia Proglas Jan Novotný s pořadem z povídek Jana Čepa: vždy je zajímavé porovnat rozdílnost tempa, stopáže a interpretace u pořadů jednotlivých stanic Českého rozhlasu a privátního křesťanského rádia (Proglas jako jediná privátní stanice vytváří kromě proudu také slovesné titulkové pořady).

Velká pozornost byla věnována i pořadům pro děti a mládež, jednak díky účasti vedoucí Dismanova rozhlasového dětského souboru Jany Frankové, jednak díky reprezentativnímu představení **dětských pořadů**, od hry s originálním námětem smrti přes drobnou četbu na pokračování s volitelným koncem po drobné sci-fi pohádkové hříčky. Spektrum autorů pořadů pro děti se za poslední léta velmi generačně proměnilo ku prospěchu dětských posluchačů.

Populární formou slovesné umělecké tvorby je produkce audioknih, nejen v Radioservisu, který vydává na zvukových nosičích pořady Českého rozhlasu (četby na pokračování, pohádky a rozhlasové hry), ale i komerčních vydavatelů. Prostřednictvím titulu vysoké literární kvality (V. Nabokov: *Lolita*) byla představena i tato stránka auditivního díla se svými efekty a problémy.

Bc. Martin Petera

Rozhlasoví tvůrci představili nejen experimentální uměleckou slovesnost reportáž pro server RadioTV

Pěťadvacátý ročník přehlídky rozhlasové umělecké slovesnosti rekapituloval zásadní okamžiky uplynulých 12 měsíců. Přítomni byli spolupracovníci Českého rozhlasu, své zástupce sem vyslalo také Radio Proglas. V reportáži přinášíme shrnutí tří denního setkání Sdružení pro rozhlasovou tvorbu.

Více než dvě desítky nejpůsobivějších děl nejen z dílny Českého rozhlasu vydaly na tři dny poslechu, jednotlivé nahrávky pak přišly na přetřes v následné plodné diskusi, v níž ostatní přítomní dávali doporučení a rady pro další posun díla, resp. vyzdvihovali silné stránky.

Místem konání byla po několikáté v řadě Sázava, konkrétně Kouty u Ledče nad Sázavou. V samostatných článcích se podíváme na tvorbu režiséra Tomáše Soldána a Dismanův rozhlasový dětský soubor.

DRDS na sebe opět upoutává

Jana Franková, umělecká vedoucí **Dismanova rozhlasového dětského souboru** (DRDS), je autorkou a režisérkou pořadu *Pozdravujte kluky, řeku a les*. Rozhlasová koláž z básní a dopisů studenta Jana Zajíce je doplněna rozhovory členů souboru se sochařem Olbramem Zoubkem, autorem Zajícova náhrobku.

Mladí interpreti dodávají emociální náboj celému dílu, díky tomuto si posluchač lépe uvědomí věk, v němž student přinesl oběť. Přítomní se shodli, že samotné básně a dopisy jsou symbolické a aktuální i v dnešní době.

Shakespearova lebka i bleší trh otevřely Bilanci

Na fenomén bleších trhů se blíže podíval **Radek Kříž**, v programové řadě *Trendy* (připravované pro Český rozhlas Plus) se vydal pátrat po tom, proč „levná alternativa nákupních center“ tolik láká nakupující. Přítomní se shodli na tom, že autorův způsob reportování je velmi působivý tím, jak je zaujatý děním a dokáže posluchače vtáhnout přímo na místo.

V režii **Aleše Vrzáka** vznikla adaptace hry Wernera Fritsche s názvem *Shakespearova lebka – v pěsti Faustově*. Propracovaná nahrávka v sobě skloubila několik postav napříč tvorbou světoznámého dramatika – od Fausta a Prospera, až po duchy dalších Shakespearových postav. Ocenění se dostalo mimo jiné „skvělým přesahům mezi jednotlivými hrami“. Vedla se též zevrubná diskuse o tom, nakolik je potřeba znalost jednotlivých her. Znalci Shakespearova díla mohou hledat řadu nuancí, člověk méně znalý díla si však stejně může vychutnat výborně vypracovanou hru.

Poezie: Český rozhlas reflektoval Americký rok

Velký prostor dostala během letošní Bilance poezie. Přes brooklynský most se vydal **Miloš Doležal** v režii Petra Gojdy prostřednictvím programové řady *Sladké je žít*. Pásmo

poezie českých básníků reaguje na New York. Při pozorném poslechu zjistíme, že většina básní má New York jen jako téma, přitom řeší zcela jiné problémy.

V režii **Aleny Zemančíkové** vznikl cyklus, jehož jednotlivé díly se věnují básníkům, jimž byla inspirací divoká příroda, resp. je poháněla revolta. Jeden z pořadů o americké poezii rovněž ilustruje, jak probíhá těsná spolupráce Českého rozhlasu se studenty. Lukáš Červený je budoucí amerikanista a anglikanista, jeho překlad *Hořejšího jezera* vznikal právě pro veřejnoprávní rozhlas.

Regionální velikonoční kalendář představil obyčeje netradičně

Jana Davidová představila *Velikonoční kalendář aneb Vyprávění Dorotky a Jakuba*. V pásmu pro **Český rozhlas Pardubice** se autorka snažila přijít s netradičním řešením, jak přiblížit zvyky a obyčeje v kraji. Pečlivě vystavěným pořadem se jako červená nit linou úryvky z deníků dvou zamilovaných – Dorotka a Jakub. To je rámováno vyprávěním Kamily Skopové – pobavila zejména část, v níž vypráví o křesťanských tradicích a plynule přechází na recept k právě připravovanému pokrmu.

Na přehlídce Bilance 2017 se objevilo dílo **Radia Proglas** *Putování úvozem* autora **Jana Novotného** a směle snese srovnání s tvorbou Českého rozhlasu. Rozhlasová koláž z próz Jana Čepa je doplněna fragmenty dvou vydání kontaktního pořadu *Noční linka*. Jako „intimní a soustředěné“ označili členové SRT právě toto dílo.

Americká i ruská klasika a dada – očekávaná díla Bilance

Michal Bureš přivezl na Bilanci humoristickou povídku mistra ruské moderny Ivana Bunina. *Krkavci* vdechlo atmosféru nejen samotné vyprávění v podání **Igora Bareše**, nýbrž také jedinečný hudební doprovod Jana Trojana.

Velké ohlasy vzbudil *Skleněný zvěřinec*, autorem předlohy je Tennessee Williams, režie se ujal **Petr Mančal**. Devadesátiminutové dílo vypráví o „touze po štěstí, osudovém míjení a průsvitné duši křehčí než sklo“. Originální úvod předestírá poměrně náročné dílo. Současně ukazuje, že adaptace divadelní hry pro rozhlas má určitě smysl. Emotivní příběh je dokreslován kvalitní hudbou.

Dadaistické dílo *Čímázem* v režii **Jakuba Doubravy** představuje básně Raoula Hausmanna a pochází ze sbírky *Mluvní třísky*. Nahrávka zaujme chytrou hrou se zvuky i slovy, doplňme, že tato část programové řady *Svět poezie* vznikla v Českém rozhlase Plzeň.

Eva Olmerová rekapituluje život, Pavla Kytlicová v Mamičce

Jan Herget přispěl do cyklu *Příběhy slavných* mimo jiné biografií Evy Olmerové, v pěti dílech posadil Evu Olmerovou v podání Zuzany Stivínové do taxi, kde si povídá s řidičem Oldřichem Vlachem. Na ploše pěti minut sleduje zásadní okamžiky života přední zpěvačky.

Rozhlasové pásmo o Pavle Kytlicové, autorce pětisvazkového životopisného románu *Rodiče a děti*, vydavatelce a přítelkyni Jakuba Demla, napsala **Alena Blažejovská**. Nahrávka vznikla v **ČRo Brno** a kombinuje lidové moudrosti a vyprávění.

Audiokniha Lolita sklídila úspěch už v letošní anketě

Na Bilanci 2017 zazněla také ukázka z audioknihy *Lolita*, která vznikla ve vydavatelství **OneHotBook**. Na předávání cen Audiokniha roku zaujala porotu, skončila na druhém místě v kategorii „Absolutní vítěz“. Na přehlídce umělecké slovesnosti zaujala svou uvěřitelností a přirozeností. Druhé místo si odnesl také Miloslav Mejzlík, jenž dílo interpretuje.

Bilanci završila díla určena především dětskému publiku

Vladana a Prasopes je dílo **Barbory Haplové**, které bylo původně určeno pro Rádio Junior, nicméně díky velkému ohlasu bylo zařazeno do programu **Dvojky Českého rozhlasu**. V dynamické a moderní nahrávce se podíváme do světa pubertáčky, jež se rozhodne stát se intergalaktickou strážkyní.

Valentýnův první den na zemi je název prvotiny **Klárky Vlasákové**, autorka dostala na přehlídce Prix Bohemia Radio čestné uznání za citlivý přístup ke zpracování silného tématu smrti. Dvanáctiletý Valentýn, jehož rodiče se starají o to, aby lidé odešli v pravý čas, se nechce smířit s tím, že umírají také malé děti, ne jenom staří a nemocní lidé.

Bilanci 2017 uzavřely *Historiky z podsvětí*, desetidílný pořad **Hany Lehečkové** humorným stylem představuje bývalého řidiče metra pana Brzdila. Každý díl má dva konce, v jednom má pan Brzdil geniální plán, v druhém se ke stejnému výsledku dopracuje nějakou náhodou či vlastní nešikovností.

Tímto prostřednictvím děkujeme organizátorům za pozvání, milé přijetí a pohostinnost. Konkrétně posíláme slova díky Marcele Benešové, Janě Odvárkové a Janě Bartošové. Dámy jsou členky výboru Sdružení pro rozhlasovou tvorbu a již několik let se starají o zdárný průběh přehlídek.

Publikováno na serveru RadioTV 12. 6. 2017

http://www.radiotv.cz/p_radio/rozhlasovi-tvurci-predstavili-nejen-experimentalni-umeleckou-slovesnost/

Bilance: dětská tvorba překvapením

rozhovor s předsedou SRT Michalem Burešem

*Více než dvě desítky nejpůsobivějších snímků nejen z dílny Českého rozhlasu slyšeli účastníci nesoutěžní rozhlasové přehlídky *Bilance*, jejíž pětadvacátý ročník se konal 6. až 8. června v Koutech u Ledče nad Sázavou. Během tří poslechových dnů tvůrci a zájemci o rozhlasovou tvorbu měli možnost zhodnotit uplynulý rok. O přehlídce hovořil předseda Sdružení pro rozhlasovou tvorbu a režisér Michal Bureš.*

O čem je *Bilance* a kdo ji pořádá?

Bilance je přehlídka rozhlasové umělecké slovesnosti, tedy literárních a dramatických opusů natočených jak v Českém rozhlase, tak soukromými nebo komunitními subjekty. Už

čtvrtstoletí ji pořádá Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, což je zapsaný spolek – nezávislá občanská diskusní platforma.

Bilance není závislá na Českém rozhlasu?

Vklad Českého rozhlasu je technicko-provozní, do dramaturgie a průběhu přehlídky nijak nezasahuje. Diskuse je otevřená a tím, že ji pořádá zapsaný spolek, není závislá na Českém rozhlasu. Z toho plyne zcela otevřený postoj k recepci pořadů. To považujeme za mimořádně cenné a nenahraditelné.

Kdo se setkání účastní?

Bilance se účastní dramaturgové, režiséři, redaktoři, studenti, teoretikové a nejrůznější příznivci mluveného slova od nás i ze Slovenska. Přehlídku podporuje Státní fond kultury, Syndikát novinářů a samozřejmě Český rozhlas. Na Bilanci jsou studenti zváni pravidelně, i letos se přehlídky účastnil například amerikanista z FF UK a studentka Vyšší odborné školy Jaroslava Ježka. Byl zde i zástupce Radia Proglas Jan Novotný. Zajímavé bylo porovnat rozdílnost tempa, stopáže a interpretace u pořadů jednotlivých stanic Českého rozhlasu a privátního křesťanského rádia.

Co oceňujete na ročníku, který právě proběhl?

Byl pozoruhodný zejména tím, že se na něm představili noví tvůrci. O to větší radost mám, že jsou to tvůrci i z regionů, neboť právě tam je příliv nové krve v současné době nejpotřebnější.

Můžete uvést příklady?

Velkou nadějí je plzeňský režisér Jakub Doubrava, který se představil svými Světy poezie, originálně režijně uchopenými výtvary. Zavedený olomoucký režisér Tomáš Soldán dal k poslechu a následné diskusi novinkovou hru básníka Radka Malého Hodina mezi vlčící a psem a Půlnoční povídky německy píšícího moravského autora Karla Hanse Strobla. A již zmíněný Jan Novotný z Radia Proglas překvapil přítomné pásmem z próz a črt Jana Čepa.

Zazněly i příspěvky, které pro vás byly něčím nové?

Velkým překvapením byly pořady pro dětské vysílání. Jak připravené přímo dětmi z Dismanova rozhlasového dětského souboru, tak tvůrci odrostlejšími. Nechybí jim vtip, dravost a zdravá kritičnost. Soubor zastupovala jeho vedoucí Jana Franková. Představeny byly dětské pořady od hry s originálním námětem smrti přes četbu na pokračování s volitelným koncem, ale i drobné sci-fi pohádkové hříčky.

Kdo se účastnil poslechů a diskusí?

Kromě šéfredaktora Vltavy Petra Fischera a dramaturgů Petra Gojdy a Libora Vacka se poslechů a diskusí účastnili programová ředitelka Českého rozhlasu Eva Hazdrová–Kopecká, ředitelka Výroby Kateřina Konopásková a šéfredaktor Dvojky Martin Groman.

Jsou zde nějaká pravidla pro zastoupení?

Pravidlem je, že poslechu a diskuse musí být přítomen alespoň jeden z tvůrců pořadu. Pořadů bylo dvaadvacet a tvůrců se sešlo na padesát.

(an)

Uveřejněno v Týdeníku Rozhlas č. 27, 3.–9. 7. 2017, str. 6

Rozhlasová dílna na festivalu ŠRÁMKOVA SOBOTKA 1.–8. července 2017

Daniel Moravec

Tvůrčí dílna rozhlasového dokumentu – rok třetí

Šrámkova Sobotka je festival českého jazyka, řeči a literatury. Věnuje se kultuře ve všech jejích podobách – můžete vidět divadelní představení, slyšet autorská čtení, hudební koncerty, zažít poslechy rozhlasových her a všechny další představitelné druhy umění. Nedílnou součástí festivalu je vzdělávací okruh činností, ať už odborné přednášky a semináře – nebo sobotecké tvůrčí dílny, věnované českému jazyku a jeho nejjemnějším odstínům.

V roce 2015 jsme se součástí festivalu stali i my, rozhlasoví dokumentaristé. Tvůrčí dílna rozhlasového dokumentu byla otevřena poprvé. Dva lektori: Dan Moravec a Jiří Slavičinský se starali celý týden o desítku zájemců. Šibeniční lhůta pro tvorbu dokumentu, nezvladatelné množství, ale podařilo se. Rok 2016 už přinesl zklidnění, zkušenost, méně (naštěstí pro nás) účastníků, kvalitní výstupy v podobě krátkých dokumentů a poznání.

Účastníci dílny měli často potřebu natáčet další a další lidi a záběry a nebyli schopni rozpoznat, že to hlavní, to, z čeho sestaví smysluplnou výpověď dokumentu, už mají. Že z obyčejného rozhovoru plného kouzla tady a teď mohou udělat hotový a kvalitní dokument. Že uvažovaná vrstevnatost práce není automaticky kvantita. Rozumím tomu, že to poznat nemohou, nemají zkušenost atd., ale stejně pro mě bylo zajímavé sledovat při posleších jednotlivých částí jednotlivých dokumentů, že už to je, a oni to nevědí. S tím souvisí i druhá otázka, že být je to v rámci takové dílny nemožné, přesto je nutné před natáčením „dokumentaristicky“ myslet, uvažovat ne jako zachycovatel čehokoli, ale jako zachycovatel s vizí, s myšlenkovou předpřípravou celého, v tomto případě i krátkého díla. Jako autor.

Rok 2017 znamenal ještě méně účastníků – to ne proto, že by nebyl zájem, ale protože jsme s Jirkou stanovili strop, šest lidí, aby práce mohla být opravdu kvalitní – a dokumenty snad ještě zajímavější:

Bohdan Heblík – Safari: Reflexe atmosféry Šrámkovy Sobotky – generační střety, hranice trapnosti, Babiš. Konceptuální zpracování pódia, hlediště a dalších přílehlých oblastí.

Ludmila Christov – Přešel jsem ho pneumatikou: Cigára a kafe, kombinace, které se nic nevyrovná... Nebo je to jinak? Jak se má kouření a káva k týdnu Šrámkovy Sobotky?

Zuzana Kubišová – Dřina v cukrárně: O tom, jak těžké je natáčet dokument. A že ani oblíbené prostředí vám nemusí pomoci.

Martina Poliaková – Otcové na sobotu: Co je to vlastně za roli, to otcovství? Jaké je to být otcem? Hledání odpovědí v Sobotce.

Bea Křížová: Na vlnách času: Audioesej o pomíjivosti, času a pokračování.

Každý z autorů byl jiný, a logicky tak i jeho práce. To je další poznání, (já vím, nic objevného), že totiž nelze oddělit osobnost autora od výsledného kusu. Autorský dokument

ani jiný být nemůže. Odrazem vnímání, způsobu myšlení, přístupem k tématu a látce, prostě ať chceme nebo ne, JÁ se promítá do dokumentu. A je to tak dobře, je to žádoucí. Poznání číslo dvě: když nevíš, jak dál, řekni pravdu. Etablující se pravidlo autenticity a upřímnosti autora. Naplno projevené v práci Zuzany Kubišové a Bohdana Heblíka, například.

Je nesmírně zajímavé z pohledu dramaturga sledovat něco jako zápas o výsledný tvar, jeho vyznění a směr a pomoci v tápání právě jenom tím, že si dovolíme přiznat barvu, být opravdoví a upřímní, sami sebou. To je skutečné autorství. Ne snaha být „jako někdo“ a skoro kopírovat postupy jiných. Této poctivosti si na třetím ročníku Tvůrčí dílny rozhlasového dokumentu na festivalu Šrámkova Sobotka cením nejvíc. Sešly se výrazné osobnosti, které tu výraznost dokázaly vtisknout do svých krátkých dokumentů. V tom je naděje pro jejich další případnou autorsko-dokumentární práci, pro jejich jakoukoli kreativní práci a pro dokument jako takový rozhodně.

Eva Marková

Rozhlasové tváře na festivalu Šrámkova Sobotka

Na začátku července proběhl již 61. ročník festivalu českého jazyka, řeči a literatury Šrámkova Sobotka, letos s tématem „Kritika. Výpověď umění?“. Festival je jedinečný tím, že svou pozornost upíná ke slovu: konají se zde autorská čtení, koncerty, divadelní představení, odborné přednášky, ale probíhají i dílny tvůrčího psaní, recitace či překladu. Nezastupitelné místo tu má i rozhlas.

Tradičně je součástí festivalu poslechový blok věnovaný rozhlasové práci. Již třetím rokem proběhla dílna rozhlasového dokumentu vedená šéfem žánru v ČRo Danielem Moravcem a zvukovým mistrem Jiřím Slavičinským.

V předchozích letech probíhaly rozhlasové pořady v místním domě s pečovatelskou službou, do tamního sálu se vešlo asi třicet lidí, byl tam klid a na pořady tam chodili především místní senioři. Tím program plnil jistou socializační službu vůči městu, jenže se zpravidla nedařilo nalákat mladší účastníky festivalu. Programová náplň na vině asi nebyla: pouštěly se zpravidla rozhlasové hry určené pro Dvojku nebo Vltavu, loni byla představena produkce Radioservisu a jednotlivé pořady uváděly známé rozhlasové tváře. Šéfredisér Aleš Vrzák nebo třeba dramaturg Libor Vacek si zvali hvězdné hosty – mezi ty loňské patřila Hana Maciuchová.

Mezi 60. a letošním ročníkem Šrámkovy Sobotky se však výrazně proměnil organizační tým, a tedy doznalo určitých změn i dramaturgické pojetí programu. V případě poslechových odpolední to znamenalo, že se pořady přesunuly z interiéru do exteriéru, tedy na Zahradu Šrámkova domu a proměnili jsme i jejich profil. Za letošní rozhlasovou dramaturgii a vyvstalé změny je odpovědná autorka tohoto článku, již rozhovory s mnohaletými návštěvníky Šrámkovy Sobotky dovedly k následujícímu:

- rozhlas je médium, které zpravidla nevstupuje do klidu, ale snaží se získat posluchačovu pozornost; vsadili jsme na to, že si kvalitní pořady získají pozornost i na rušné zahradě, kde si hrají děti a kde se pije pivo a kde zároveň probíhají autorská

čtení; řekli jsme si, že pokud je proložíme poslechovým pořadem, dáme najevo, že rozhlas je stejně hodnotné médium jako literatura;

- zaznít by měly pořady, které patří k profilovým pořadům jednotlivých rozhlasových stanic a na nichž lze zároveň demonstrovat, že ČRo umí vytvářet nejen tradiční hodinové rozhlasovky;
- kromě ČRo Vltava, která na Sobotku patří svým obsahovým zaměřením, by bylo dobré zapojit i ČRo Wave, který na festival patří kvůli profilu svých posluchačů – jezdí k nám mnoho mladých lidí a někteří z nich rozhlas pravidelně poslouchají;
- bylo by fajn zachovat poslechově-diskusní formát pořadu, ale spíš než rozhlasové hvězdy představme tvůrce jednotlivých pořadů a mluvíme o tom, jak pořady vlastně vznikají.

Tyto úvahy nakonec vykrytalizovaly v program tvořený dvěma pořady Vltavy a dvěma pořady Wavu. Celý týden započal soboteckou Liberaturou s Jonášem Zbořilem, v níž se poněkud proměnily role, takže Jonáš se stal tím, s kým je veden rozhovor – povídala si s ním Petra Kultová. V úterý následovalo setkání s Alešem Vrzákem, který pustil své drama loci *Podletí*, ve středu Brit Jensen a Jiří Slavičinský mluvili o rozhlasovém dokumentu a představili pořad *DokuVlna* a ve čtvrtek se o závěrečný poslech postarala Alena Zemančíková, která pustila dvě různé nahrávky básně Petra Borkovce *Il nostro delta* a následně s posluchači hovořila o tom, jak lze chápat pojem rozhlasové autenticity.

Reakce na provedené změny byly pochvalné i méně pochvalné. Z hlediska návštěvnosti to byl ale jednoznačný úspěch, vyšplhali jsme se ze zhruba dvaceti posluchačů na 40 až 50. A bylo to publikum aktivně poslouchající.

Osobně mi dělá velkou radost propojení se stanicí Wave... A jak to bude dál? Nevíme. Musíme zpracovat reakce publika a rozhodnout se. Pokud byste měli pocit, že k tomu máte co říct, pište, za každou reakci budeme rádi: info@sramkovasobotka.cz.

Autorka je koordinátorka programu a tvůrčích dílen Šrámkovy Sobotky

REPORT 2017

XXVI. ročník rozhlasové soutěžní přehlídky zpravodajských, publicistických a dokumentárních pořadů

JARNÍ ČÁST

Program Jarního REPORTu 2017

I. kategorie: zpravodajské a publicistické pořady – středa 15. 3. 2017

10,00–11,25

Autobusová Kavárna POTMĚ	Malínská Eliška	1:47
Brexit – Romové v Sheffieldu	Berger Vojtěch	2:38
Pijavice na vlastní kůži	Milota Lukáš	3:01
Reportáž z virtuální herny	Šindelář Adam	6:13
Generation What – generace Instagramu?	Koval Vojtěch	4:21

11,35–13,00

Litoměřický koncentrační tábor	Kříž Radek	4:57
„Žijeme v postfašismu“ (G. M. Tamás)	Matoška Lukáš	3:37
Bulharská rapsodie*	Šustová Jana	5:31
Boženka	Suchan Jan	4:00
Studenti v Brně řídí tramvaje	Jelen Tomáš	2:34
Olomoucké zvířecí krematorium otevírá	Mazalová Blanka	1:43

13,55–15,40

Dobráci – ohlédnutí	Mužíková Jiřina	7:24
Vrtná souprava	Fenyková Šárka	1:57
Příměstský tábor pro seniory	Veselá Marie	2:27
Ptačí chřipka v Olomouci potvrzena	Tomášková Monika	1:59
Kontroly taxikářů v Praze	Titlbach Filip	2:02
Jak se mladí vyrovnávají se smrtí?	Zbořil Jonáš	4:30
Claudia a Dana	Pfeiferová Mária	1:52

16,20

Vyhlášení výsledků

** z důvodu nepřítomnosti autorky nebyl pořad v soutěži uveden*

Michal Ježek, Jan Herget Jarní Report 2017 zná své vítěze

První kategorie XXVI. ročníku přehlídky Report 2017 se zúčastnilo sedmnáct příspěvků. Přihlášené pořady pestře naplnily zpravodajské a publicistické vymezení. Své zastoupení měly domácí, zahraniční, sportovní i regionální redakce zpravodajství, Rádio Junior, tvůrčí skupina publicistiky i Rádio Wave. Vítězi se nakonec stali:

1. místo – *Jak se mladí vyrovnávají se smrtí?* (Jonáš Zbořil, Rádio Wave)
2. místo – *Brexit – Romové v Sheffieldu* (Vojtěch Berger, ZP zahraniční redakce)
3. místo – *Ptačí chřipka v Olomouci potvrzena* (Monika Tomášková, ZP Olomouc)

V jarní části přehlídky soutěžily zpravodajské nebo publicistické pořady v rozsahu do deseti minut. Účastníci tvoří porotu, která hodnotí rozmanité schopnosti autorů – námět, stavbu pořadu, jeho zpravodajskou hodnotu i neotřelost. Cenu Zdeňka Boučka za originalitu průběžně získává **Jonáš Zbořil**.

Nabídl setkání se sedmadvacetiletou Lori, kterou potkáváme jen pár týdnů poté, co náhle zemřel její otec. „Vyletěl na mě její příspěvek na Facebooku. Řekl jsem si, to je zvláštní, citový, nikdy mě nenapadlo takhle otevřeně psát **o smrti blízkého**,“ říká Zbořil s tím, že i pro něho je to osobní téma. Shodou okolností tou dobou vyšla knížka o paliativní péči od Ondřeje Nezbedy. „Bum, najednou mi bylo jasné, že bychom to téma měli uchopit,“ líčí moderátor Radia Wave, proč Lori požádal, aby si s ním popovídala o truchlení.

„Prostě jsem jednou ráno dělala snídani, a přišla mi zpráva od tátova kamaráda, ať přijedu okamžitě, že mi potřebuje něco říct, ale nejde to po telefonu. To už mi bylo jasné, o co jde,“ vzpomíná Lori, která o těžké minulosti mluví většinou v přítomném čase. O tom, jak pomáhají blízcí, jak se pozůstalý cítí, když vlna soucitného zájmu pomine, a nakonec i o tom, jaké pocity se v člověku probudí, když svůj příběh sdílí rozhlasem.

„Líbí se mi, že jste věcný pozorovatel, že to nehrotíte do žádné roviny, není to neubřelý, není to sentimentální, je to úplně obyčejné, a to obyčejné je na tom nejsilnější,“ hodnotil dokumentarista Daniel Moravec první část třídílné reportáže o tom, jak se mladí vyrovnávají se smrtí blízkého. „Další reportáž je o klukovi, který prožíval smrt svojí mámy několik let, až začal pracovat v hospici,“ dodává Zbořil, který se dle svých slov snaží, aby měl každý díl také faktickou hodnotu.

Romové v Sheffieldu

Reportáž Vojtěcha Bergera vznikala celá v ulicích severoanglického města. Těsně poté, co si britští občané odhlasovali konec v Evropské unii. Právě Sheffield je totiž domovem mnoha Východoevropanů, včetně řady Romů ze Slovenska nebo Česka. Reportáž zachycuje emoce, které **kardinální rozhodnutí** v ostrovanech probudilo, a to poté, co kampaň vyhrotila problém imigrace z chudších evropských míst.

„Točil jsem to všechno venku a bohužel i ten spoják, který jsem použil pro přechod do vnitřního prostředí. To je ale prostě kompromis mezi tím, že v 15:00 nemáte žádnou reportáž, v 17:00 jedete míchat na hotel, a v devět večer se věc vysílá,“ líčí Berger, jak to chodí v **branži zahraničního zpravodaje**. Navzdory tomu, že dle svých slov neměl čas, aby

reportáž pořádně promyslel a mluvil spatra, vyzdvihli porotci jistotu, s jakou se v rušném městě pohybuje.

Zachytil přístup polského stánkaře, který zvěsti o možném odchodu Poláků řadí do skupiny tradičních „britských vtípků“. Vedle něho se ale romský muž ze Slovenska doslechl, že dva autobusy krajanů už odjely domů. „Nepřipravenému“ reportéru pomohla i náhoda, když v obýváku jiného slovenského Roma zachytil cvrkot staré televize, kde právě běžela tiskovka slovenského premiéra. Reportáž tak mimoděk, ale ve svém tvaru organicky, zachycuje i atmosféru země, která nastupuje k předsednictví EU v čase, kdy má na talíři její rozkol.

Ptačí chřipka v Olomouci

Reportérka Monika Tomášková se už chystala na klidný víkend. Byl pátek půl páté odpoledne, když do její olomoucké redakce přišla potvrzující zpráva. Ptačí chřipka se v té době řešila na celé jižní Moravě, a hlavní město Hané právě ohlásilo uhynulou labuť. „Začala jsem se nejdřív vztekat, že mám točit něco, co už nikoho nezajímá, ale když jsem si přečetla, že labuť uhynula **u kojeneckého ústavu**, bylo jasné, že se tam musíme vydat.

Na místě potkává zahrádkáře z blízké kolonie, který labuť krmí. Teď ale ukazuje na mrtvé tělo jedné z nich. Následuje telefonický rozhovor s krajskou veterinární správou, zásah hasičů, kteří mrtvé zvíře zajišťují a dále rozhovor s veterinářkou, která uklidňuje veřejnost. Příspěvek ale končí až servisní informací pro posluchače, co v případě nálezu mrtvého zvířete na procházce dělat. Na ploše dvou minut se tak rozehraje příběh, který může řada kolegů z branže závidět. „Nám se obvykle stává, že když se na takové místo s mikrofonom vypravíme, zvíře je už dávno zlikvidováno nebo je na veterině,“ přiznává Lukáš Milota z plzeňské redakce. „Je to velké štěstí přijít k mrtvému ptákovu v době ptačí chřipky a prožít si to,“ uzavírá s nadsázkou.

Jarní kategorie zpravodajství a krátké publicistiky se ostatně v přátelské atmosféře odehrávala celý den. A Sdružení pro rozhlasovou tvorbu bylo spokojeno: „Vy jste ti první, kdo dávají do světa zprávu, a pokud má punc veřejnoprávnosti, tak je to tím větší závazek, že nepůjde o skryté komerční sdělení nebo nějakou potrefenou kachnu,“ konstatoval předseda sdružení Michal Bureš. Vítěze zbylých dvou kategorií – delší publicistiky a dokumentu – ocení **podzimní Report**.

Bc. Martin Petera

Jarní Report 2017: Pozornost na sebe upoutali zejména mladí tvůrci reportáž pro server RadioTV

*V jarní části rozhlasové soutěžní přehlídky pořadů s názvem **Report 2017** měli přítomní možnost poslechnout si celkem 17 soutěžních příspěvků. V první kategorii zpravodajských a publicistických příspěvků zvítězil **Jonáš Zbořil** s příspěvkem „Jak se mladí vyrovnávají se smrtí?“.*

První kategorie soutěžní přehlídky Report, jehož 26. ročník byl zahájen ve středu 15. března, už zná svého vítěze. Přijali jsme pozvání do **Studia 2 Českého rozhlasu**, mezi sebou se v pomyslném klání utkali tvůrci reportáží ze všech koutů České republiky, přinášíme bližší pohled na šest nejúspěšnějších pořadů z kategorie zpravodajství a publicistiky. První tři místa přinášíme rovněž zvukem.

V porotě byli všichni přítomní autoři reportáží a členové Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, hodnotili nejen samotný námět a zpracování reportáže, nýbrž se zamýšleli nad informační hodnotou a originalitou k přístupu.

1. místo – Jonáš Zbořil: *Jak se mladí vyrovnávají se smrtí?*

Část z třídílné reportáže o tom, jak se mladí lidé vyrovnávají se smrtí blízkého člověka, zaujala nejvíce ze všech soutěžních snímků. Konkrétně se jednalo o příběh Lori, které nedávno zemřel tatínek, intimní reportáž o tom, jak teď truchlí a co teď pociťuje, byla součástí proudového vysílání Radia Wave.

Porota ocenila vybrané téma i jeho zpracování, v němž viděla mírný příklon k dokumentu. Velkým přínosem reportáže byla samotná respondentka, která o své minulosti hovořila v přítomném čase, což ještě více posluchače vtáhlo do děje. Kontrast dětí v pozadí při procházce v parku s kontrastem smrti byl shledán jako velmi vhodný.

Tempo vyprávění pomohlo jednoznačně rozpoznat stanici, na níž byla reportáž odvysílána, to se neděje vždy. **Jonáš Zbořil** k tématu přistoupil náhodou, při sledování Facebooku na něj vyskočil status respondentky o jejím truchlení. Sám autor má za sebou podobný osud, jelikož mu jeho máma zemřela, když mu bylo 21. Mimo reportáže mohou posluchači Jonáše Zbořila slyšet v proudovém vysílání a jako průvodce pořadu Liberatura.

2. místo – Vojtěch Berger: *Brexit – Romové v Sheffieldu*

Autor se vydal do městečka Sheffield na severu Anglie krátce poté, co byly vyhlášeny výsledky referenda o vystoupení z Evropské unie. Právě zde se nachází řada Východoevropanů a mezi nimi i Romové z východního Slovenska, resp. České republiky.

Promyšlená kompozice reportáže a její vyústění bylo to, co porotu oslovilo. Slyšet podle nich byla jistota a samozřejmost, s níž pracoval **Vojtěch Berger**. Autor při diskusi popisoval náročnost oslovit respondenty, většina z nich odřekla na poslední chvíli, takže se Vojtěch Berger musel vydat do města a doslova chodit „dům od domu“.

Silným momentem byl vstup do domu jednoho z obyvatel, v pozadí slyšíme projev slovenského premiéra Roberta Fica. Žádná výtka publika ve Studiu 2 nebyla vznesena. Autor v závěru diskuse odlehčeně poznamenal: „Zaznělo hodně chvály, se vším souhlasím a děkuji.“

3. místo – Monika Tomášková: *Ptačí chřipka v Olomouci potvrzena*

Po potvrzení prvního případu ptačí chřipky v Olomouci se reportérka vydala na místo, kde veterináři nakaženého ptáka objevili. Na břehu řeky našla další mrtvou labuť. V reportáži přinesla posluchačům informace, jak v dané podobné situaci postupovat.

Při závěrečné diskusi zazněla jednoznačná shoda na výborném zpracování – nechybí ohlášení, zakončení – a přínos v podobě servisních informací. Reportáž byla sice poměrně nenápadná, nicméně je natolik profesionální, že vzbudí v posluchačích zájem. Autorka

přiznala, že bylo obtížné přinést reportáž o něčem, co ve všech sdělovacích prostředcích již zaznělo. Jelikož se však jednalo o první případ v Olomouci, chtěla redakce Českého rozhlasu přinést aktuální reportáž.

4. místo – Lukáš Milota: *Pijavice na vlastní kůži*

Ačkoli se od léčebných metod pomocí pijavic v minulosti ustupovalo, v posledních letech tzv. hirudoterapie (příkládání pijavic) získává opět na popularitě. Využívají ji nejen lidoví léčitelé, ale rovněž lékaři. Reportáž nás zavádí na farmu, kterou si založila paní Sladká, maminka dvou malých dětí ve Stříbře. Autor si vyzkoušel celý zákrok doslova na vlastní kůži.

Na soutěžním pořadu Lukáše Miloty z ČRo Plzeň ocenili přítomní zejména humorný přístup k danému tématu a řadu vtipů – „Hledám Sladkou, pijavici. Sladkou už jsem našel, teď ještě tu pijavici.“ Vyzdvihnuto bylo nasazení reportéra, z jeho vyjádření byl cítit stres, zejména ve chvíli, kdy paní Sladká řekla: „Pokusím se ji dát pryč. Zjistila, že ji nechcete, tak si to užívá.“ V reportáži to sice nezaznělo, nicméně Lukáš Milota si pijavici po natáčení nechal, jelikož se smí aplikovat pouze jednomu člověku.

5. místo – Filip Titlbach: *Kontroly taxikářů v Praze*

Pražský magistrát častěji kontroluje řidiče, kteří používají mobilní aplikaci Uber. Úřady, na rozdíl od provozovatele, považují tento postup za taxislužbu. Z 50 kontrolovaných řidičů nebyl ani jeden, který by prošel. Soud poprvé zrušil udělenou pokutu a reportér se skrytým mikrofonem se vydal na jednu z kontrolních jízd.

Použití skrytého mikrofonu je vázáno na přísná pravidla – v příspěvku musí být vždy ohlášeno, zároveň jeho použití musí schválit vedení Českého rozhlasu. Cílem reportáže nebylo odhalit žádného řidiče, ale popsat posluchačům probíhající kontroly. Autor spolupracuje nejen na zpravodajství, nýbrž se pravidelně objevuje za mikrofonem Radia Wave (například v pořadu Kvér).

6. místo – Mária Pfeiferová: *Claudia a Dana*

Reportérka z Českých Budějovic se vydala po stopách Rakušanky Claudie, která studuje slavistiku v Salcburku a česky se začala učit kvůli své tchýni z jihočeského Vimperku. Její čeština je natolik dobrá, že vyhrála mezinárodní překladatelskou soutěž Cena Susanny Roth.

Reportáž byla hodnocena jako poetická, čemuž přispěla práce s tichem, zároveň byl vyzdvihnut krystalicky čistý zvuk. Jako u řady dalších příspěvků bylo navrženo, aby se na tématu dále pracovalo a vytvořil se z něj delší příspěvek.

Publikováno na serveru RadioTV 20. 3. 2017

http://www.radiotv.cz/p_radio/jarni-report-2017-pozornost-na-sebe-upoutali-zejmena-mladi-tvurci/

REPORT 2017

XXVI. ročník rozhlasové soutěžní přehlídky zpravodajských, publicistických a dokumentárních pořadů

PODZIMNÍ ČÁST

Program AudioREPORTu 2017

II. kategorie, publicistické pořady – úterý 24. října:

10:05–12:05	<i>Blok pořadů s přestávkami</i>	
	Baťův mrakodrap 1. a 2./2	48:00
	Výlety s Vltavou – Jizerské hory 3. a 4./5	26:00
	Když se řekne „zuška“ 1./3	15:29
12:05–13:00	<i>Debata nad soutěžními pořady</i>	
14:00–18:10	<i>Blok pořadů s přestávkami</i>	
	Zaostřeno – Izraelský vodní management	20:54
	Diář DRDS – únor 2017 – Dolní Vítkovice	31:10
	Leonardo Plus s V. Cílkem – Tetín sv. Ludmily 1. a 2./2	48:00
	Hra	25:00
	Jazz Forum s klarinetistkou Anat Cohen	43:57
	Labyrintem brutalismu	24:57
18:10–19:45	<i>Debata nad soutěžními pořady a hodnocení II. kategorie</i>	
20:15	VYHLÁŠENÍ VÝSLEDKŮ	

III. kategorie, rozhlasové dokumenty – středa 25. října:

09:30–12:15	<i>Blok pořadů s přestávkami</i>	
	Paskováci	24:06
	Matěj	40:39
	Záznam, dokument a mix aneb: První stopy	46:00
	Dřina v cukrárně	06:45
	Coming In	26:47
12:15–13:15	<i>Debata nad soutěžními pořady</i>	

14:15–19:00	<i>Blok pořadů s přestávkami</i>	
	Nataša, Soňa, Olga, Elena	57:23
	Nazývám kočku kočkou	28:34
	Jiří Horčíčka – spor o legendu	40:04
	Nechci umírat sama	17:53
	Josef – pokus o portrét člověka	25:25
	Pod platanem aneb Mezigenerační leporelo...	47:55

19:00–20:00 *Debata nad soutěžními pořady*

III. kategorie, rozhlasové dokumenty – čtvrtek 26. října:

09:30–11:40	<i>Blok pořadů s přestávkami</i>	
	Nikdo se tím chlubit nebude*	50:30
	Nepanikař	26:22
	Cháu có người yêu chưa?/Máš lásku?	20:20
	Abychom se jako andělé nevznesli někam, kam ještě nepatříme	45:56

11:40–12:55 *Debata nad soutěžními pořady a hodnocení III. kategorie*

14:00 **VYHLÁŠENÍ VÝSLEDKŮ**

**vypuštěno z rozhodnutí autorky*

AudioREPORT poprvé v Ji.hlavě

Ve dnech 24. až 26. října 2017 proběhne v prostorách Divadla Na Kopečku v rámci MFDF Ji.hlava XXVI. ročník soutěžní přehlídky AudioREPORT, která návštěvníkům festivalu nabídne jedinečnou možnost seznámit se s nejnovější produkcí v oblasti českého rozhlasového dokumentu.

AudioREPORT je tradiční soutěžní přehlídka rozhlasového dokumentu a publicistiky. Od počátku v roce 1990 ji pořádá nezávislá občanská diskusní platforma, zapsaný spolek nazvaný **Sdružení pro rozhlasovou tvorbu**.

Výňatek z programu MFDF Ji.hlava

<http://www.dokument-festival.cz/database/acc-programme-detail/34608%7CAudioREPORT>

...

Budou nějaké další obsahové novinky?

Těší nás, že po několika letech, kdy rostla naše spolupráce s Českým rozhlasem, se letos zástupci Českého rozhlasu a Sdružení pro rozhlasovou tvorbu rozhodli přesunout svoji soutěžní přehlídku AudioREPORT do Jihlavy. Během festivalu, od 24. do 26. října, budou sídlit v Divadle Na Kopečku a budou tam veřejně poslouchat nejlepší rozhlasové dokumenty, případně publicistické pořady, které mohl kdokoli přihlásit. Nejlepší dokumentární pořad vyhlásí generální ředitel Českého rozhlasu během Slavnostního zakončení festivalu.

Je to jedno z nejvýznamnějších setkání jak lidí, kteří se tomu na straně rozhlasu věnují, tedy reportérů, tak kritiků nebo odborné veřejnosti. Jihlavu si vybrali proto, že v posledních letech tak, jak se zde systematicky prezentuje tvorba Českého rozhlasu, mnozí filmoví dokumentaristé začali s rozhlasem spolupracovat.

Po celé tři dny bude přehlídka zdarma přístupná veřejnosti. Kdokoli může přijít, a kdyby chtěl být i porotcem, tak jedinou podmínkou je, že vyslechne všechny ty reportáže a dokumenty. Ten program je zajímavě koncipovaný: vždycky po nějakém bloku, který dramaturgové sestaví, bude otevřená diskuse na to téma. Cílem je, aby tvorba nebyla jenom uzavřená do vnitřního odborného kruhu, ale aby kdokoli mohl reflektovat, jak na něj ty rozhlasové dokumenty působí. To, co filmaři zažívají na festivalu, zkrátka rozhlasovým reportérům chybí.

*Výňatek z rozhovoru s ředitelem MFDF Ji.hlava **Markem Hovorkou** uveřejněném v Jihlavských listech 15. 10. 2017 pod názvem **V New Yorku začnou po neděli ozvěny dokumentární Ji.hlavy** (autor **Jiří Varhaník**)*

<http://www.jihlavske-listy.cz/clanek23585-v-new-yorku-zacnou-po-nedeli-ozveny-dokumentarni-ji-hlavy.html?komentare=vse#komentare>

Bc. Michal Ježek

Akce pro ty, kteří mají uši – tentokrát z blázince

Jeden by řekl, že to není normální. Poslouchat několik dní v kuse zvuk a ještě o něm přemýšlet? Jenže účastníci soutěžní akce Report, kterou pořádá Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, rádi vytváří podhoubí, kde se formují tvůrci. Premiérově v Ji.hlavě – v areálu psychiatrické léčebny.

Jeden den pro publicisty, druhý pro dokument, feature a pásmo. V obou případech soustředěné poslechy a k nim věcná a často vyostřená reflexe. A smysl pro humor. Zhruba tak by se dalo shrnout dění podzimní soutěžní přehlídky, která se odehrála v půvabném Divadle Na Kopečku.

„Jsem tady poprvé, a je zajímavé slyšet různé formáty pořadů i různé úhly pohledu na to, jak se dají zpracovávat témata,“ vysvětluje slovesná dramaturgyně Tereza Šťastná, která soutěžila s publicistickým pořadem *Zaostřeno*, kde se věnovala schopnostem Izraele coby lídra vodního managementu.

Čtyřicetiletý puberták, který hraje o život

„AudioREPORT bylo jako vždy přátelské a občas šouravé setkání lidí, kteří poslouchají rozhlas, soustředěně, a já jsem se zase něco naučil,“ říká Jan Sedmidubský, slovesný dramaturg dokumentů. „Nikdy bych si nemyslel, že něco, co má zmapovat situaci v pohraničí a téma gamblerství, může nakonec vynikat svoji poetikou,“ reaguje na vítězné dílo Márii Pfeiferové. Její dokument *Hra*, v kategorii publicistických pořadů, sleduje příběh Viktora, který svojí závislostí na automatech přispívá do rozpočtu malé obce na rakouských hranicích – rozpočtu, který ze dvou třetin plní právě hazard.

„Bylo mi asi jedenáct, s klukama jsme šli stavět bunkr a potřebovali jsme nějaký cigára sebou. Tak jsme dali dohromady pětikorunu..., a existovala nějaká blikající věc, která by nám to dokázala splnit, takže jsme tam šli,“ vykresluje Viktor svůj první impuls k hráčství. Teď, když mu táhne už na čtyřicítku. „Když od jeho skutečného věku odečteme čas, který prožil jako aktivní hráč na automatech, čas, kdy byl pod vlivem drog, a čas strávený v léčebnách i ve vězení, vyjde z toho číslovka 16,“ vypočítává autorka, kolik let tak asi mohl být ve svém životě svobodný. „Je to vlastně puberták,“ otevírá dramatickou story lakonicky.

Klučičí dobrodružství záhy nabralo obrátky: Viktor byl dle svých slov šikovný a dovedl si na automaty pořádně vydělat, ať už krádežemi, nebo prodejem drog. Jeho líčení, proč ve třidvaceti skončil na psychiatrii, konfrontuje autorka s přístupem starostky obce, která vedle ekonomických plusů hazardu vnímá i negativní impakt na rodiny závislých, ale „to si myslím, že já, jako starostka obce, s tím nic neudělám,“ konstatuje stroze. Osobnímu setkání s Viktorem se navíc vyhne. Stejně jako ona ani bodrý šedesátník v čele radnice sousedního městečka nenabízí řešení, ovšem gamblera neodmítne. Dojde mezi nimi k lidsky působivému setkání: mezi pragmatickou politickou a osobní tragédií, která se mění v mocné svědectví. Svědectví, které starostovi do jisté míry otevírá oči. Dokument Márii Pfeiferové *Hra*, v dramaturgii Ivana Studeného a ve zvukovém mistrovství Romana Špály, je sondou do života jednoho ze stovek tisíc patologických hráčů v Česku. Proč je v naší společnosti vlastně tolik „jedu“? A co s tím chceme dělat? Příjemný poslech.

Matěj – křehký svět obklopený láskou

Vavřínů, v rámci poslední soutěžní kategorie, dosáhla práce Terezy Rekové. *Matěj* (v dramaturgii Lenky Svobodové; mistr zvuku Roman Špála) je na první poslech jiný než většina jeho vrstevníků. Dvacátník, který má mnoho talentů – absolutní hudební sluch, fenomenální paměť i bohatou fantazii. Zatímco jiní tráví čas po hospodách, on miluje ježdění v brněnských autobusech nebo tramvajích. Mají totiž svůj řád, a ten mu – jako člověku s autismem, s rysy Aspergerova syndromu – vyhovuje.

Není to ale žádný osamělý podivín. „Se svými čtyřmi bratry se běžně dohaduje o tom, kdo prostře stůl, a svou sestru inspiroval k napsání divadelní hry a básnické sbírky,“ připomíná dokumentaristka, která nás do Matějova příběhu vtahuje při rodinném prostírání stolu. „Každý má svůj originální příběh, a jeden z nich je mimořádně originální, je to pořád velký dobrodružství,“ líčí Matějova mamka Petra Michalová, kterou rodina naplňuje jako nejdůležitější životní úkol.

Mohlo by se zdát, že slovo „originalita“ je pokus, jak zastříť synům hendikep a smířit rozporuplné pocity z toho, že Matěj trpí lehkou formou mentální retardace a navzdory

vynikajícím talentům (ve třech letech se naučil hrát na klavír) si nedovede zavázat tkaničku; zastřít fakt, že ho drobnůstka dovede rozbřeset jako malé děťátko a že aby jako bytost přežil, potřebuje maximální trpělivost. Jenže Matěj i celá jeho rodina prostě originální jsou.

Josef, Filip, Kryštof, Jáchym, Alžběta – dohromady se svojí matkou vytváří osvětí, ve kterém má každý svoje místo. Je v něm tolik laskavosti, že Matěj navzdory negativním prognózám dělá zázračné pokroky. Samozřejmě že to není idylka: „Jednou nahoře, jednou dole, a když dole, tak úplně na dně,“ charakterizuje Matěj svoje stavy. Návaly emocí, ve kterých se někdy topí, které ho dezorientují a přivádějí k záchvatům, kdy se ho zmocňuje „pekelný řvaní“, takže si nemůže být ničím jistej.

„Víš, kolikrát jsem ho chtěla fakt zastřelit?“ Ptá se jedna z postav divadelní hry Autista aneb ach mé zatracené nervy, kterou se Alžběta pokusila zachytit někdy až závrtně jiný život svého bratra. Titulní postava představení, Kašpar, působí trochu jako Matějův stín – ostatní mu dávají sežrat jeho hendikep. „Ty nemůžeš s nikým chodit, nevíš, co je láska, ty seš tak divnej, tak nemocnej, že se nemůžeš ani zamilovat,“ slyší Matěj, který se na představení přišel podívat. Jenže dokument Terezy Rekové svědčí o opaku. Je svědectvím o rodině, která se nevyhýbá vlastním těžkostem – spíš se kreativním způsobem dívá na ty, kteří to nedokáží. „Já se nechci dopouštět idealizací, ale mám pocit, že je to rodičovství, které se zavrtává mnohem hloub, udělá tam mnohem hlubší změny než u těch zdravých dětí,“ přiznává Matějova matka. Dost možná, že její hendikepovaný syn zná víc lásky než většina z nás. Lásky, která neškatulkuje, ale přijímá a vyživuje právě tam, kde je logicky uspořádaný, ale křehký svět nadaného autisty ohrožený.

Ondřej Vaculík

Report 2017 téměř bez politiky

V areálu jihlavské psychiatrické léčebny, v Divadle Na Kopečku, se koncem října konala soutěžní přehlídka publicistických a dokumentárních pořadů Report 2017. Byl to sice už 26. ročník, poprvé ale pořádaný souběžně s festivalem dokumentárních filmů Ji.hlava 2017. Smyslem bylo sblížit společné dokumentární úsilí obou médií, tedy auditivního a audiovizuálního. Z organizačních důvodů zatím bohužel nedošlo k tomu, aby rozhlasoví tvůrci, kteří pak své pořady vzájemně hodnotí a bodují, a musí je tedy slyšet všechny, se mohli více než letmo podívat na tvorbu svých filmových kolegů; k obrácenému průniku filmařů do rozhlasového prostředí alespoň poněkud došlo. Nejkratší pořad měl šest minut, nejdelší byl hodinový, celkem to bylo více než dvanáct hodin poslechu, nehledě na čas pro debaty.

Zajímalo by mě, zda filmoví dokumentaristé věnují pozornost obdobným problémům a společenským tématům jako rozhlasáci. Ze společného průniku témat bychom už mohli usoudit, v jaké kondici či situaci se nacházíme, neboli v čem tkví ožehavost doby a které problémy společnost považuje za nejpalčivější.

Z rozhlasové přehlídky vyplynulo, že nás – kupodivu – nejméně zajímá politika. Nebo jinak: možná tím, že my, kteří se zajímáme o veřejné poměry a politikou jsme zahlceni, sami

chceme „úlevně“ tvořit na něčem jiném, třeba rovněž velice závažném, a zdá se nám to i posluchačsky lákavější než dokument tzv. politický; z prostředí politikou přímo ovlivňovaného. Proto volíme témata, v nichž se politika přímo neobráží, takže ani my nemusíme s mikrofonem překonávat očekávatelné zábrany, plýtvat časem věčným čekáním na nějaké funkcionáře, prokazovat neústupnost, neoblomnost, nemusíme vnikat do prostředí, v němž člověka s mikrofonem vnímají jako nepřítele toho, o čem chce podat svědectví. S výsledkem více než nejistým.

Pouze dva pořady překonaly výše uvedené bariéry. Prvním je časosběrný dokument Ivana Studeného *Paskováci*, natočený přímo mezi horníky OKD v době před uzavřením dolu Paskov. Trpělivým pronikáním do autentického hornického prostředí Ivan Studený zachytil názory, poznatky a zkušenosti horníků z útluhu dolování, z nichž vyplývá také fakt, že sociálnědemokratické vládě se podařilo ve spolupráci s hornickými předáky sociální problém zániku stovek pracovních míst v podstatě zvládnout – což připouštějí sami horníci. Vskutku jim lze mnohé vynahradit odstupným a rekvalifikacemi, ovšem kromě fárání a jakési hornické hrdosti vyplývající ze zkušenosti, že tak těžkou (a nezdravou) práci by nedělal nikdo jiný než oni. Možná ani oni nevědí, jestli větším dílem jsou tuny vytěženého uhlí, nebo naopak ten prázdný prostor šachet a štol. K uhlí citového vztahu nabýt asi nelze, ale k tomu neutěšenému, jako noc černému a závalem či výbuchem plynů hrozícímu prostředí lze, a velice. Dokumentarista se musí trpělivě prodrat až k tomu, kdy lidé přestanou říkat to, co si myslí, že by měli říkat, oprostí se od frází a konečně normálně začnou mluvit pravdu. K tomu se běžná publicistika dobere jen málokdy.

Druhým pořadem na aktuální závažné (a politické) téma byl dokument *Hra* od Márie Pfeiferové. Jeho tématem byl hazard jako výdělečný podnik a vítaný příspěvek do obecního rozpočtu, hazard jako životní styl. Boj proti hazardu na komunální úrovni, který je spíše jeho podporou, protože obci vynáší daleko více než cokoli jiného. Nově asfaltované ulice a dlážděné chodníky za peníze těch, kdo po nich bezmocně vlečou svůj zbídačený osud.

Pominu-li dokumenty historické či kulturní, pak mezi nejzajímavější patřily ty, které se zabývaly komplikovanými vztahy mezi lidmi v souvislosti s psychickými onemocněními, jako jsou záchvaty úzkosti, autismus, stavy žen po nucené sterilizaci, nebo „pouhé“ těžkosti spojené s jinakostí a sexuální orientací. Tyto pořady nejenže poskytovaly vhled do tíživých prostředí a životních situací, které si většina z nás ani nedokáže představit, ale mimoděk nám dávaly také návod, jak si počínat a co můžeme očekávat, kdyby se nás to začalo týkat také... Příklad toho, že dokument jako náročná rozhlasová forma může být také užitečný.

Soutěžní rozhlasové přehlídky Report jsem se účastnil asi popatnácté; rád poznamenávám, že letošní ročník vynikal nejen kvalitou pořadů, ale také schopností kriticky otevřené a věcné diskuse. Tentokrát díky mladým lidem, povětšinou rozhlasovým tvůrcům Českého rozhlasu Plus.

Uveřejněno v Týdeníku Rozhlas č. 50/2018

Mgr. Jaroslava Pokorná **AudioREPORT 2017**

Další ročník soutěžní přehlídky zpravodajských, publicistických a dokumentárních pořadů AudioREPORT 2017 mě opět velmi potěšil. Měla jsem možnost poslechnout si a hodnotit pořady s různou tematikou zpracované originálně a kreativně. A o to vlastně jde. Vytvářet každý rok jinou mozaiku pořadů a předkládat posluchačům zvukové originály vyvolávající různé emoce a přinášející důležité impulzy k zamyšlení.

Moje myšlenky se stočily zcela nečekaným směrem při poslechu pořadu Terezy Rekové, který se věnoval poodhalení nelehkého života mladého člověka trpícího rozsáhlým autismem. Přístup k danému tématu mě značně povzbudil a zároveň mi připomněl slova, která jsem slyšela ve své rodině: „Všechno na světě se dá říct, ale musí se vědět jak.“ A autorka pořadu to věděla. Vytvořila zcela autentický obraz člověka a jeho blízkých, který nevyvolává soucit, ale pochopení, který bezděčně odpovídá na tušenou otázku. Ano, s takovým handicapem se dá žít a je možné se s takovým osudem bez větších bolestí i smířit.

Neméně pestrý a obdivuhodný obraz vytvořil i Jan Sedmidubský. Jeho pořad o rozdělení Československa přiměl posluchače k uvědomění si toho, že se přes člověka občas „převalí“ významné historické okamžiky, které se zapisují do dějin i života obyčejných lidí. Připomínka politických jednání v proslulé brněnské vile Tugendhat byla zásluhou nenásilných rozhovorů s důležitými aktéry, politiky a novináři prosta patetičnosti a hodnocení. Cesta po letech na místo činu se autorovi jednoznačně zdařila jak z hlediska práce se zvukem a střihem, tak z hlediska dramaturgického řazení jednotlivých vstupů.

Ze všech soutěžních příspěvků na mě nejvíce zapůsobil pořad s jednoduchým názvem *Hra* z osvědčené zpravodajsko-publicistické dílny Márie Pfeiferové. Necelá půlhodina pohledu na hru jako na výdělečný podnik a příspěvek do rozpočtu obcí, ale i jako na prostředek toxické závislosti a devastujícího životního stylu. Autorce pořadu se podařilo upozornit na závažný společenský jev poutavou formou a ve spolupráci s Ivanem Studeným i výbornou dramaturgií. Zajímavě sestříhané rozhovory, ukázková práce s hudebními předěly a hudebním doprovodem, odlehčená reportáž z prostředí herny, promyšlené setkání lidí z obou břehů jedné zdánlivě poklidné řeky. To vše vedlo k zásadní otázce, která při poslechu pořadu postupně vyvstávala – jakou hodnotu mají peníze vykoupené lidským neštěstím. Silný motiv, který zasáhl určitě každého vnímavého posluchače. Vůbec mě tedy nepřekvapilo, že pořad paní Pfeiferové v letošním ročníku s převahou zvítězil.

Věřím, že přehlídky pořádané Sdružením pro rozhlasovou tvorbu inspirují a povzbuzují nejen zkušené rozhlasové tvůrce, ale i ty, kteří do tajů rozhlasové práce teprve začínají pronikat. Zároveň mohou být všichni, ať už soutěžící, nebo účastníci setkání, svědky toho, jak se rozhlasová tvorba vyvíjí, jak se mění a přibývají různá témata, uvědomí si sílu i krásu mluvené řeči a položí si otázky, které by je bez podnětů od ostatních nenapadly.

Příspěvky k AudioREPORTu od studentů VOŠ Jaroslava Ježka

Marek Blažíček

Ač ráj nesídlí na zemi

O dokumentu Jana Hanáka „Nazývám kočku kočkou“

Syn básníka. Komunisty. Dcera katolíků. Manželé, kteří pocházeli z odlišných poměrů. Oba se konfrontovali s totalitním režimem. Oba byli vzdáleni představám tohoto režimu o „správném socialistickém člověku“. I tohle by už bylo drama. Tento příběh je však ještě daleko komplikovanější...

František Halas (1937) je synem velikána české poezie. Byl posledním československým a prvním českým velvyslancem u Svatého Stolce (úřad římského biskupa). Dagmar Halasová, rozená Pojerová (1938), je dcerou kulturně orientovaného lékaře, jehož bratr založil nakladatelství Atlantis. Autorka několika knih se společně se svým manželem věnovala také překladatelství.

Oba díky komunistickému režimu vytrpěli své. Syn básníka, který byl několik let po své smrti seznán jako dekadentní, musel jít do učení. Údajně, aby se sžil s obyčejnými lidmi. Měl být totiž stejně dekadentní jako jeho otec. Přiznává, že se odpouštělo těžko. Prý mu to umožnila jen víra. Právě kvůli ní si mnohé vytrpěla také Dagmar Halasová. Ráj nesídlí na zemi...

Dokument Jana Hanáka *Nazývám kočku kočkou* obsahuje příběh plný vnitřních paradoxů a zadíravých pravd. Trny se nám však lacině neodhalují, občas je zahlédneme za závojem z šumu a ticha. Ano, ticho znovu dokazuje, kolik umí sdělit.

Halasovi nejsou sebelítostiví. Nechybí jim ani humor a umí se těšit i ze zdánlivých banalit. Ač ráj nesídlí na zemi.

Zuzana Kantorová

Reflexe AudioREPORTu 2017

Rozhas jako médium je mi velmi blízký, vždy jsem ho vnímala samozřejmě, jako něco, co běží celý čas na pozadí. Proto jsem byla vděčná za možnost být přítomna setkání lidí, kteří se jím zabývají primárně, během něhož je vytvořen prostor, v kterém se můžu i já zaměřit na jednotlivá díla soustředěně, s bezvýhradnou pozorností a ponořit se hlouběji dovnitř, do různých prostředí, situací, realit.

Zážitek z AudioREPORTu můj zájem ještě prohloubil, během diskusí jsem naslouchala postřehům a odezvám těch, kteří se v rozhlasové a dokumentární oblasti pohybují dlouho a intenzivně.

Potěšilo mě, že diskuse (jedná se spíše o přehršel připomínek a komentářů k jednotlivým dokumentům než o diskusi v pravém slova smyslu) o jednotlivých dílech nebývají formálně odbyty, že se skutečně dějí a pro většinu přítomných jsou poměrně emotivní, což pro mě značí, že je to celé živé a vůbec ne tak zakonzervované a vousaté, jak by se mohlo zdát.

Potvrdilo se mi, že rozhlasový dokument není podžánr a že těm, kteří se mu věnují,

upřímně záleží na jeho stavu.

Zajímavým aspektem byl určitý generační rozdíl zúčastněných tvůrců – bylo pro mě zajímavé pozorovat, jaké kvality má přístup mladších a jaké těch, kteří se mu věnují mnoho let a poznali jej v nejrůznějších stádiích vývoje.

Z obou kategorií zaznělo mnoho silných dokumentů, dotkla se mě spousta i těch „klasického střihu“, ráda bych ale vzdala hold činnosti dokumentaristky a dramaturgyně Brit Jensen, která je za mě velikým přínosem pro další a nezbytný vývoj rozhlasového dokumentu.

AudioREPORT 2017 očima studentů a vyučujících oboru

Televizní a rozhlasová studia

Katedra divadelních a filmových studií FF Univerzity Palackého Olomouc

Zuzana Řezníčková

První jihlavský AudioREPORT nabídl svým účastníkům rozmanitou škálu publicistických a dokumentárních pořadů vzniklých za uplynulý rok v Českém rozhlase. V prostorách Divadla Na Kopečku se sešli rozhlasoví i televizní tvůrci, studenti a návštěvníci Mezinárodního festivalu dokumentárních filmů Ji.hlava, kteří v rámci tří dnů mohli vyslechnout a zhodnotit celkem dvacet tři pořadů.

První den přehlídky byl věnován kategorii publicistických pořadů, z nichž vynikl především vítězný pořad *Hra* dokumentaristky Márii Pfeiferové přinášející dva pohledy na problematiku hazardu v pohraničních městech. Konfrontace pohledu muže, jehož gamblerství společně s krádežemi a drogami přivedly na úplné dno, a přístupu starostů obcí, kterým hazard plní obecní kasy, přináší komplexnější pohled na tuto problematiku.

Podobně jako další oceněný pořad *Když se řekne „ZUŠka“* autorky Romany Pszczolkové Kubické i *Hra* pracuje v kompozici s dynamicky vystavěnými situacemi, které zohledňují jak výpověď respondenta, tak specifikum prostoru, v němž se nachází, nebo činnosti, již právě vykonává. V případě „Zušky“ se tak postupně dostáváme do jednotlivých tříd a hodin, při poslechu *Hry* zase zakoušíme atmosféru heren a kasin.

V kategorii dokument, feature, pásmo se objevila řada velmi různorodých pořadů, jejichž srovnávání co do kvality a provedení bylo poměrně obtížné. Výrazný prvek představovala například dramaturgická práce Brit Jensen, pod jejímž dohledem (a pod hlavičkou jejího pořadu *DokuVlna* na Rádiu Wave) vznikly jak autobiograficky laděné dokumenty *Nepanikař!* Evy Lammelové a *Nechci umírat sama* Sabiny Vrbkové, tak také jeden z dílů podcastové série *Zhasni! Coming In* Dana Moravce. U pořadů oceňuji způsob práce, který tito autoři společně s Brit Jensen rozvíjí: malý tematický výsek reprezentovaný osobním příběhem respondenta (někdy samotného dokumentaristy) je postupně rozvíjen ve složitější problematiku, jako je psychické onemocnění a jeho příčiny, umírání či identifikace se svou sexuální orientací. Tyto dokumenty na mě působí dojmem určitého prohlášení, vyjádření zkušenosti či názoru a zároveň pobídnutí, abych si já sama utvořila na dané téma názor, případně se na něj dále informovala. Neoperuji se zvukovou doslovností a příliš

popisnou narací, a vyzývají tak k aktivnímu zapojení posluchače. Nedávají odpovědi, naopak často generují další a další otázky.

Tento přístup je poněkud odlišný od konvenčněji pojatých dokumentů, jako jsou *Nazývám kočku kočkou* Jana Hanáka či *Abychom se jako andělé nevznesli někam, kam ještě nepatříme* Aleny Blažejovské, které detailně představují vybrané osobnosti, jejich myšlenky a životní zkušenosti. Určitou střední cestu tak představuje vítězný dokument *Matěj*, jehož autorka Tereza Reková mapuje život autistického mladíka a jeho rodiny. I tento pořad je vystavěný především pomocí jednotlivých situací, v nichž Matěj interaguje s dalšími osobami. Téma života s autismem zde dále přibližují matka a sestra hlavního protagonisty, dokument tedy zohledňuje hned několik hledisek na tuto problematiku.

Zajímavým zpestřením programu byly také dvě práce tematizující samotný proces rozhlasové dokumentární tvorby *Záznam, dokument a mix aneb: První stopy* Violy Ježkové a *Dřina v cukrárně* Zuzany Kubišové, které vznikly během dokumentaristické dílny letošního ročníku festivalu Šrámkova Sobotka. Oba humorným způsobem zachycují mnohdy velmi spletitou cestu od prvních nápadů a koncepcí až po závěrečný střih a mixování natočeného materiálu.

Jako každý rok jsem na přehlídce AudioREPORT vděčná za možnost v krátkém čase obsáhnout určitý průřez nonfikční tvorbou Českého rozhlasu, a uvědomit si tak rozdílné přístupy jednotlivých tvůrců, rozmanitost témat, ale také možností rozhlasového média. Z hlediska dalšího vývoje dokumentaristických postupů oceňuji také koncepční a dramaturgickou práci Daniela Moravce, Brit Jensen nebo Ivana Studeného, kteří se velkou měrou podílí na tom, že je o audio dokumentu slyšet stále víc a víc.

Závěrem bych dodala, že propojení AudioREPORTu a festivalu MFDF Ji.hlava považuji za opravdu dobrý krok směrem k dalším posluchačům a ohlasům širších vrstev recipientů. Tomu by jistě napomohlo umístění akce více do centra – tedy blíže festivalovému dění a jeho návštěvníkům. Jako účastník celého programu AudioREPORTu bych moc ocenila možnost ubytování přímo v Jihlavě, kdy by bylo možné večer ještě stihnout něco z programu Ji.hlavu nebo alespoň procházku městem. Uměřenější moderace a striktnější dodržování časů v programu by rovněž napomohlo plynulejší diskusi a dalo všem tvůrcům spravedlivě možnost se vyjádřit v dostatečném čase.

Kristýna Kovářová

Z celého AudioREPORTu jsem si nejvíce zapamatovala atmosféru poměrně komorní místnosti, ve které se vše odehrávalo. Stíněný prostor je velké pozitivum – posluchači jsou si tak blíže, mají možnosti komunikace, nejsou ve velkém prostoru a mohou se blíže poznávat. To vše je skvělé, ovšem přesto mám z komorní místnosti a celé atmosféry i rozporuplné dojmy. Na AudioREPORTu jsem letos byla poprvé, a proto jsem se, asi pochopitelně, ostýchala něco říci k poslechnutým dokumentům, přitom jsem byla plná dojmů. Sama v sobě jsem si říkala, proč tomu tak je, a domnívám se, že právě ona komorní místnost a s tím související i komorní atmosféra byla příčinou. Komunikující lidé se očividně znali již z předešlých ročníků a moderátor zcela jasně směřoval svým projevem k nim – k lidem sedícím na pódiu. Na ostatní se neotáčel, jako by oni byli pouze posluchači dokumentů a posluchači názorů ostatních. Na druhou stranu chápu, že na pódium je těžké vměstnat všechny nově přicházející. Přesto se mi ale atmosféra líbila, nevadilo mi, že jsem se k pořadům

nevyjádřila přímo, ale až později pouze svým kamarádům – ostatní (kteří seděli na sedačkách) se možná ale vyjádřit chtěli a ostýchali se právě z těchto důvodů. Závěrečná diskuse nad pořady byla skvělá a bylo zajímavé vyslechnout si názory ostatních, kteří mnohdy měli jiný názor než já sama. Zamrzela mě poměrně krátký časový limit na vyjádření se samotného autora pořadu – jeho odpovědi mě totiž zajímaly nejvíce. Ale chápu, jedná se o soutěžní pořad a každý musí mít stejný prostor. Na druhou stranu se ale domnívám, že by nikomu z posluchačů nevadilo protáhnout diskusi o deset minut – pokud ano, mohl by odejít. Mnohdy jsem slyšela na chodbách bavit se autora/rku s nějakým posluchačem a dovysvětlovat mu nějaké nejasnosti. To vše mohlo ovlivnit závěrečné hlasování, kdyby to zaznělo přímo v diskusi pro všechny, ne pouze mezi pár lidmi na chodbě – navíc věřím, že by to všechny opravdu zajímalo, i kdybychom měli přetáhnout časový limit. Možná trochu škoda, že moderátor nenechal posluchače na sebe reagovat ihned, ale bylo zvolené pořadí dle toho, kdo se první přihlásí. Pokud se jedná o náhlou reakci na nějaký názor a ne názor, který se týká něčeho jiného, měla by být ponechána možnost okamžitého vyjádření se bez pořadníku.

Zároveň možná trochu škoda, že místo AudioREPORTu nebylo blíže k místům konání jihlavského filmového festivalu. I dle toho, co říkal pan moderátor diskuse, je jasné, že mnoho posluchačů na nějaký z filmů zašlo. Ovšem skrze dopravu už neměl poté možnost stihnout se vrátit zase na nějaký rozhlasový pořad či na závěrečnou diskusi. Přesto se mi ale celý AudioREPORT líbil daleko více než filmový festival.

Naopak ocenit musím velkou vstřícnost paní pořadatelky Marcely Benešové, která, ačkoliv jsme pro ni na rozdíl od mnoha autorů byli cizí, byla neuvěřitelně hodná a ochotná se vším nám poradit. Poslední den ráno jsme přišli zhruba o hodinu dříve, než měl začít poslech, a neměla problém s tím, abychom do sálu dříve i vešli. Ovšem s tím souvisí již zmiňovaný problém komorní atmosféry – jakmile se člověk již nevejde přímo na pódium k ostatním, přijde mi, jako by nebyl až tak zcela součástí poslechu a té atmosféry, kterou mezi sebou mají právě posluchači na pódiu.

David Nitka

Poněkud atypicky si dovoluji začít poznámkou na okraj: když nad tím tak přemýšlím, může to být i výhoda, to že jsem byl do Jihlavy rozhlasovým dokumentem a featurem de facto nepolíben, že se neorientuji (respektive že se teprve začínám orientovat), kdo je kdo, co a jak je správně, co je momentálně in a co už je dávno pasé. Proč to může být výhoda? Ve světě, kde si zpětnou vazbu vystavují převážně profesionálové (dokumentaristé, rozhlasoví analytici a jiní), může znít hlas posluchače-laika (nutně že posluchače vědomého si svých limitů, posluchače, na něhož rozhlasové stanice míří, jehož chtějí ulovit) svěže, a ještě lépe: může nést nějaké podstatné sdělení, sdělení, jež „vycvičené ucho“ už není s to zachytit.

Předkládaný text má následující podobu: je rozdělen do dvou částí. V první z nich se věnuji samotné soutěžní přehlídce, doplňková část je věnována zázemí, organizaci, něčemu, bez čeho by byl poslech nemyslitelný.

Návštěvník 26. ročníku soutěžní přehlídky rozhlasového zpravodajství, rozhlasové publicistiky a rozhlasové dokumentaristiky AudioREPORT si ve třech dnech mohl vypočítat celkem třiatdvacet pořadů (devět prvního dne, jedenáct den druhý, tři pak ve čtvrtek, v den závěrečný). Já osobně – dávno před příjezdem do Jihlavy pevně rozhodnut pendlovat mezi dokumenty rozhlasovými a dokumenty filmovými (televizními) – vyslechl

pořadů sedmnáct, tedy nadpoloviční většinu. A nutno hned na začátek říci, že to rozhodně nebyl ztracený čas.

II. kategorie:

Prvním soutěžním pořadem, pořadem soutěžícím v kategorii II., totiž kategorii věnované publicistickým pořadům byl *Baťův mrakodrap* autorky Markéty Ševčíkové. Tato reportáž si klade za cíl přiblížit posluchači, citováno z ohlášení: „budovu mrakodrapu, kterou pro Jana Antonína Baťu navrhl architekt Vladimír Karfík.“ Bezpochyby záslužná činnost. Zlínský mrakodrap (přestože se nejedná o mrakodrap v pravém slova smyslu, do toho mu ještě pár metrů chybí) a osoby, jež se podílely na jeho výstavbě, si pozornost určitě zaslouží (která jiná budova se mimo jiné taky může pochlubit pojízdnou ředitelnu?), to nezpochybňuji; otázka, kterou jsem si v souvislosti s tímto pořadem kladl, zněla nějak takto: Není bezmála 50 minut stopáže moc velká zátěž? Má odpověď: Bohužel ano, je. Problém, který s tímto pořadem mám – a kupodivu(?) ho mám i s druhým ze soutěžních pořadů, pod kterým je podepsáno Leonardo Plus, totiž s interview, které s Václavem Cílkem na téma Tetín vedla Tereza Hrstková – je ten, že mu nestačím, těch informací, s kterými přichází, je zkrátka tolik... Napadá mě tento příměr: Leonardo Plus se staví do pozice, kdy své posluchače (konzumenty) staví před kilometrový švédský stůl; to je myslím naprosto zbytečné. Méně je prostě někdy více.

Co se týče *Baťova mrakodrapu*, mrzela mne – a z debaty jsem to pochopil tak, že nejsem jediný, jehož to mrzelo – ještě jedna věc: mlčící mrakodrap. Jeden příklad za všechny: zmínil jsem se výše o pojízdné ředitelně, Markéta Ševčíková jí se svými respondenty projíždí jednotlivými patry, ale posluchač to neslyší, je v tomto odkázán na – a nad tím panovala shoda – vysoce profesionální komentář průvodkyně. Až se člověk poněkud kacířsky sám sebe ptá, změnilo by se něco, kdyby Markéta Ševčíková do Zlína nejela a vedla své rozhovory odněkud ze studia?

Poté, kdy jsme se v myslích přenesli do Zlína a vrátili se zpět, přenesli jsme se do Liberce a následně do Jablonce v pořadu *Výlety s Vltavou – Jizerské hory* s autorským tandemem David Hamr a Michal Bureš. Pokud autorský tým zamýšlel své dílko jako pozvánku, tak mají splněno. Během poslechu jsem se přichytil, jak si říkám: tohle bych rád viděl na vlastní oči, tam se musím jednou vydat, tahle ta osobnost mě vážně zajímá, chtěl bych o ní vědět víc. V diskusích byla tomuto pořadu vyčítána určitá „schizofrenie“, rozkolísanost, nevyjasněnost. Je to tím, že tento pořad v sobě kombinuje spoustu prvků: serióznost i hravost, přichází s hrdostí na svůj kraj, s úctou vzpomíná na lidi, kteří se v něm pohybovali, zároveň vyjadřuje smutek nad těmi, jež semlely dějiny, taktéž otevírá jedno bolavé místo naší historie. Je zajímavé, jak to na každého z nás může působit odlišně, to, co ostatním spíš vadilo, mně přišlo promyšlené, pozoruhodné a navnazující. Proto tento pořad počítám k tomu nejlepšímu, co jsem v Jihlavě slyšel.

Na druhé místo v kategorii II. dosáhl pořad s názvem *Když se řekne „zuška“* Romany Pszczolkové-Kubicové. Šestnáctiminutový „náhled“ do toho, jak to funguje v ZUŠ ve Frýdku-Místku. Za mě největší překvapení, nikdy jsem si nemyslel, že mě může bavit reportáž o ZUŠ. Tohle téma je mně vážně vzdálené, přesto (nebo možná právě proto) jsem nemohl nehodnotit vysokými známkami. Když se zpětně zamýšlím proč, asi za to může ten

rámec, do kterého Romana Pszczolková-Kubicová svůj kus ukotvila, příběhu predehrávky svých dítek.

Po pauze na oběd jsme se s Janou Frankovou a členy Dismanova rozhlasového dětského souboru vydali do Ostravy v pořadu *Diář DRDS – únor 2017 – Dolní Vítkovice*. Tady jen jednou větou: jsem z Ostravy, naposledy letos o prázdninách jsem se byl v Dolní oblasti podívat, vím, jak to tam vypadá, takže jsem se měl při poslechu o co opřít, myslím, že se tomuto pořadu podařilo zachytit Vítkovice celkem věrně.

Vítězem II. kategorie se stala *Hra* Márie Pfeiferové, za což jsem nesmírně rád, *Hra* byla i mým favoritem. Takhle nějak si představuji vysokou publicistiku. Angažovanou, konfrontační, formálně precizní. Kdybych si měl vybrat jeden pořad, který bych doporučil těm, kteří na soutěži nebyli, doporučil bych *Hru*.

Předposledním pořadem prvního dne bylo *Jazz Forum s klarinetistkou Anat Cohen Zdeňka Přidala*. Napadají mě asi tyto přívlastky: uvolněné, příjemné, lehké. Takový je asi jazz, nevím, nemám s ním moc zkušenosti. Každopádně většinu z nás si pořad získal překladem a dabingem.

První den, II. kategorii uzavřel pořad s názvem *Labyrintem brutalismu Ondřeje Nováka*, pořad, který ve své kategorii skončil na třetím místě. Autor se snaží porozumět architektonickému stylu, ve kterém je vystavěna například budova Transgasu na pražských Vinohradech. Je to právě ono hledání, v kterém spočívá kouzlo tohoto pořadu. I já si tohoto pořadu cením pro ten moment, kdy si autor řekne: ono to není tak ošklivé, už chápu tu krásu.

III. kategorie:

Třetí kategorie byla věnována dokumentu, zahájily ji dva dokumenty, jež se umístily na prvním a druhém místě. *Paskováci* Ivana Studeného a *Dobrá vůle – Matěj Terezy Rekové*. *Paskováci* skončili druzí, *Matěj* zvítězil. Budu mluvit za sebe, kdybych mohl hlasovat, posadil bych na trůn spíš *Paskováky* než *Matěje*. Nejspíš proto, že situace okolo dolu Paskov se mě dotýká tak nějak bezprostředněji. Navíc se mně líbilo, s kým a jak se Ivan Studený baví, na co se ptá, kolik času tomuto svému projektu věnoval. Plus hudba (ústřední píseň), kterou tento časosběrný dokument má, ta je úžasná.

Nerad bych, aby to vypadalo, že *Matějovi* a Tereze Rekové vítězství nepřejí, to ne, ba naopak. *Matěj*, vyprávějící příběh autistického chlapce, se mně taky výborně poslouchal. Když už nic jiného, tak má titulní hrdina magickou barvu hlasu. V debatě k tomuto dokumentu se objevila námitka, že mu vlastně chybí konflikt, že neukazuje, jak těžký může být život, když má vaše dítě poruchu autistického spektra. Já jsem naopak rád, že se tam explicitně nic takového neřeší.

Blízko k sobě mají dokumenty č. 3 a č. 4 druhého dne, *Záznam, dokument a mix aneb: První stopy a Dřina v cukrárně*, kdy první vypráví o tom, kterak vznikl ten druhý. Oba dva tyto počiny jsou velice sympatické. Líbí se mi ten nápad, pravděpodobně autorky Violy Ježkové, snímat rozhlasem rozhlas. Ale ještě víc se mi líbí sebereflexe sedmiminutové *Dřiny v cukrárně* o schopnosti udělat si sám ze sebe legraci nemluvě. Bylo by mi nesmírným potěšením, kdyby můj první rozhlasový počín vypadal podobně.

Coming In, dokument Dana Moravce, poslední rozhlasový dokument, který jsem kvůli odchodu za dokumenty filmovými ve středu vyposlechl, skončil na třetím místě. Mé pocity z jeho poslechu jsou dosti smíšené. Mám pocit, že autor chtěl, aby byl posluchač překvapen,

otřesen novým zjištěním. Proto se v ohlášení píše, cituji: „Možná je naše sexualita složitější a překvapivější, než bychom čekali.“ Hm, vlastně se cítím poněkud provinile, že jsem nebyl v šoku z toho, že holka, které se dle svých vlastních slov líbí holky, žije nakonec s klukem. Pro mě už sexualita dávno není věci esence, já už to, pod četbou bůhví koho, stihl přehodnotit. V mém světě neexistují heterosexuálové a homosexuálové (chovající se výlučně tak a tak), existuje heterosexuální a homosexuální chování. Nějak podle hesla naše činy určují, kdo jsme, ne naopak. Jednoduše řečeno, tenhle dokument nejsem schopný ocenit asi proto, že přichází s „novinkou“, která pro mě není novinkou.

Třetí den, poslední tři dokumenty – *Nepanikař!* Evy Lammelové, *Máš lásku?* Lumíra Košaře a *Abychom se jako andělé nevznesli někam, kam ještě nepatříme* Aleny Blažejovské.

První z jmenovaných mi připomněl projekci televizního dokumentu *Pravdivé selfie*, ve kterém mladí Norové ve formě videodeníku referovali o svých psychických potížích – depresi, sociální fobii a podobně. Eva Lammelová si v *Nepanikař!* bere za téma své psychické obtíže, panickou poruchu. Musím říct, že to chce odvalu točit o něčem tak soukromém, o něčem, o čem se donedávna ani nemluvilo. Za tohle palec nahoru (deníkové záznamy). Škoda, že rozhovory, které vede, vlastně žádné relevantní informace, o tom, jak se s touto chorobou žije, nepřinášejí, pokud jsem poslouchal správně, nikdo z blízkých E. Lammelové nevyjevil ten problém, neobjasnil, s čím museli bojovat, proti čemu z jejich úhlu pohledu stojí.

Od *Máš lásku?* jsem čekal – jelikož jeho hlavní hrdina Adam je Vietnamec, a k tomu ještě gay – příběh dvojí diskriminace. V nějaké podobě se tam tento motiv objevuje, ale rozhodně to není hlavní téma. Co je hlavní téma? Musím říct, že nevím. Bylo mi líno po tom pátrat, odradil mě od toho iritující Adamův hlas.

Poslední dokument byl jednoduše vynikající. A to díky osobě, kterou snímá – básníku, hudebníku, esejistovi a nakladateli Jaroslavu Eriku Fričovi. Obdivuhodný je jeho elán, jeho vitalita, kterou si zachovává i tváří v tvář smrti. Už se těším, až si od této Osobnosti něco přečtu.

Už jen velmi krátce k organizaci, musím především poděkovat. Za přesun do Jihlavy, za bezplatnou akreditaci na filmový festival. Za hotel, který byl vybrán (přestože by bylo užitečnější, kdyby byl blíž, to nezastírám, ale vzhledem k tomu, co vše pro nás bylo vykonáno, to je detail). Jsem vděčný za cenu oběda, za kávu a čaj, které nám byly zdarma k dispozici. Úžasná byla i doprava zdarma. Radost mi udělala i dárková taška a možnost odnést si dva výtisky Světa rozhlasu. Zkrátka a jednoduše, pokud někdo dělá čest rčení „Host do domu, bůh do domu“, tak to jsou lidé okolo Sdružení pro rozhlasovou tvorbu a Českého rozhlasu.

Jan Zbořil

Jako posluchač jsem se AudioREPORTu 2017 účastnil pouze poslední soutěžní den – ve čtvrtek, tudíž nemohu hodnotit soutěž kvalitativně jako celek tak, jak by si událost takovéto kategorie zasloužila. Moje reflexe tedy bude spočívat především v zamyšlení nad debatou o rozhlasových dokumentech a hodnocení dramaturgického výběru třech audio dokumentů, které jsem měl možnost slyšet. Jsou jimi *Nepanikař!* Evy Lammelové, *Máš lásku?* Lumíra Košaře a *Abychom se jako andělé nevznesli někam, kam ještě nepatříme* Aleny Blažejovské.

Hlavní teze, nad kterou jsem u diskuse přemýšlel, byla míra zásahu tvůrce do reality, aby se i přesto dalo výsledné dílo kategorizovat jako dokument. Tato myšlenka se často řešila i v diskusích, což mě potěšilo, i když nebyla plně zodpovězena. Účastníci diskuse však na každé dílo aplikovali definici dokumentu, což pomohlo k objektivizaci hodnocení a klasifikaci jednotlivých děl. S touto problematikou se pojí tvůrčí postup autora (producenta) v procesu vzniku díla v opozici s posluchačskou reflexí díla, neboť například u *Máš lásku?* měli někteří posluchači dojem částečné autorovy snahy inscenovat události v syžetu dokumentu, což tvůrce popřel a odůvodnil to tím, že dal postavě maximální volnost. Autoři pod tíhou kritiky však ostatní argumenty většinou respektovali. Někdy oponovali, jindy je přijali jako radu do budoucna.

Jak je však tradičním českým i světovým trendem: sto lidí – sto názorů, i zde tomu nebylo jinak, ale to by nebyla soutěž. Přesto mě trochu zklamalo nekompromisní odmítání autorovy myšlenky ze strany některých posluchačů. Netvrdím, že hájili svou myšlenku bezdůvodně, ale chybělo mi zde bližší souznění s tvůrcem, což jsem mnohdy nevydedukoval z explicitně řečených názorů, ale spíše z výrazů ve tvářích zúčastněných. Podepsat se na tom mohl ale i fakt, že všichni účastníci byli zavřeni v budově a poslouchali rozhlasové dokumenty již třetí den. Na druhou stranu hodnotící byli často i autoři a je možné, že se ostatní autoři jednoduše neztotožnili s dílem, jelikož mají odlišnou tvůrčí poetiku a potřebovali by na plné porozumění další poslech.

Překvapilo mě, že hodnotící často spíše vymýšleli novou fabuli spojenou se svým subjektivním nedostatkem v recepci syžetu díla. Například: „Chybělo mi tam... Tento problém bych rozvedl/a v další nové přidané scéně... Rozhodně bych přidal/a i názor jiných lidí, aby se objektivizovalo hledisko problému.“, což mi přišlo zajímavé, ale spíše než přidávání nových scén a modifikace syžetu by bylo lepší zamyslet se nad významy scén již uvedených v díle. Významy se v diskusích řešily, ale spíše okrajově. Hlavní metodou bylo porovnávání snímané reality v rozhlasovém dokumentu s každodenní realitou vztaženou k psychologii postav. Krom dvou názorů, které jsem slyšel, byla však zcela opomenuta zvuková kompozice a design, na což poukazoval i moderátor diskuse. Posluchači stylistické prvky většinou zjednodušeně zhodnotili jako “v pořádku“ či “bez problémů“. Na obhajobu kolegů však musím říci, že já sám jsem se také nezapojil. Mým důvodem bylo velké souznění s tématy, narací i stylem dokumentů. U každého díla jsem se ztotožnil s prvky a okamžitě chápal poetiku tvůrců, tudíž jsem neměl potřebu se na nic ptát.

Kristýna Břeská

První den jsme poslouchali pořady z kategorie publicistiky. Diskutovat o prvních pěti bylo po tříhodinovém poslechu poměrně vyčerpávající. Nutno vyzdvihnout Ivana Studeného, který vedl celou úterní diskusi a dokázal všechny zúčastněné udržet v bdělém stavu a usměrňovat diskusi správným směrem. Neustále kladl na publikum dotazy a přinášel podněty. Například nás upozorňoval na využití hudby, přiblížení prostoru pomocí zvuků atd. Ivan nastartoval takovou atmosféru, ve které bylo skoro povinností (ale milou) se vyjádřit. Ta se posléze nesla celým Reportem. Já jsem se například po prvé přihlásila o slovo, což jsem třeba minulý ročník neudělala. Diskuse nad pořady byly přínosné, přinášely podněty, jak se ještě jinak na pořad podívat. Mohla jsem se také v praxi setkat s teorií a pojmy jako leitmotiv nebo interpunkční funkce.

Report je skvělou příležitostí si poskytnout zpětnou vazbu nebo otevřít dveře rozhlasového umění veřejnosti, nicméně je skoro nadlidským výkonem aktivně oposlouchat dvacet jedna pořadů za dva a půl dne. Myslím si, že by měl buď trvat déle, nebo zahrnovat méně pořadů. I přesto, že se snažíte udržet pozornost, neutečete momentu, kdy zjistíte, že neposloucháte dostatečně intenzivně, abyste si mohli pořad rovnou analyzovat. Dovedu si představit větší pauzu, během které se projdu, vyčistím si hlavu a získám energii na další poslech. Je sice hezké, že si můžeme večer dát společně víno, ale užitečnější by bylo vést delší a pořádnou diskusi během dne. Třeba by se pak nemusela zkracovat. Nedostatek času se odráží i v absenci plně okomentovat a vyjádřit se ke svému dílu. Někteří autoři měli i méně času na svůj komentář než jiní. V tom spatřuji asi největší úskalí Reportu. Představa stopek je poměrně bizarní, ale možná by právě pečlivé sledování času přineslo rovnocenné podmínky. Přeci jenom se jedná o soutěžní přehlídku.

Katarína Budajová

Rozhlasové dokumenty ma tento rok zaujali oveľa viac, ako tie filmové. Prvá myšlienka, ktorá mi pri reflexii na tohtoročný AudioREPORT napadne. Pravdou je, že som nebola veľmi dôsledným návštevníkom, keďže som bola divákom len troch filmových a poslucháčom len troch rozhlasových dokumentov. Napriek tomu však môžem s čistým svedomím prehlásiť, že AudioREPORT a jeho auditívne diela vo mne vyvolali oveľa viac dojmov, pocitov, otázok... ako diela audiovizuálne na tohtoročnom Jihlavskom festivale dokumentárnych filmov. Čím to je? Netrúfam si hodnotiť celkovú kvalitu ani silu tohoto ročníka, jednak preto, že to bola moja prvá Jihlava a taktiež kvôli obmedzenému počtu diel, ktoré som mala možnosť začuť a zhliaďnuť. Ako študentka (okrem iného) rozhlasu som s jeho dokumentmi, technikami a postupmi oboznámená snáď vo väčšej miere, ako „bežný“ poslucháč, no efekt, s akým na mňa uvádzané diela zapôsobili prekvapil i mňa samotnú. Rôznorodosť tém, spomínaných techník a postupov pri vytváraní dokumentov, následné diskusie, všetko prispelo svojou mierou k výslednému dojmu. Nakoniec však ostáva len prostý fakt, že som si užila zážitok, ktorý dokáže sprostredkovať jediné médium, rozhlas: príbehy ľudí, ktoré vnímate len prostredníctvom hlasu. Snáď tento zážitok v budúcnosti okúsi väčší počet návštevníkov.

Rozhlasáci vedia diskutovať. Konštruktívne diskutovať. Myšlienka číslo dva. Diskusie po posluchoch boli pre mňa samostatným auditívnym zážitkom a to som na festivale strávila len jeden deň, aj to deň záverečný, kedy boli na programe len tri dokumenty. Niekedy mi bolo horúco hlavne za samotných tvorcov, ktorí často čelili spätnej väzbe, s ktorou som sa len ťažko vedela stotožniť, no nasledujúci diskutér to všetko vyjadril za mňa. Úžasná rôznorodosť názorov a pohľadov na rozhlasovú tvorbu a hlavne skvelá vyjadrovacia schopnosť účastníkov, čo môže znieť ako samozrejmosť a banalita, no podľa môjho názoru je schopnosť presne, kriticky, výstižne a zároveň ohľaduplne zhodnotiť kvalitu svojho kolegu výsadou. Rozhlasáci, ktorých som mala možnosť počuť na tohtoročnom Reporte touto výsadou rozhodne nešetřili.

Rozhlasáci sa radi separujú od svojho publika. Záverečná myšlienka tohoto krátkeho reportu a jediná, ktorá vo mne zanecháva isté negatívne dojmy. Na priebeh festivalu to vlastne nemalo fatálne ani menej fatálne následky, no celkom som neporozumela rozloženiu stolov na javisku, kde sedeli (ak sa nemýlim) poväčšine rozhlasoví tvorcovia a hľadisku, kde sedeli bežní diváci. Nevie, či je to bežná prax AudioREPORTu a snáď aj iných rozhlasových

festivalov, no pôsobilo to na mňa prinajlepšom zvláštne. Priestorové rozloženie účastníkov nebránilo diskusii, a ako som už uviedla, vlastne nejak negatívne do priebehu festivalu nezasiahlo, no vidieť na javisku zaplnené stoličky skúsených rozhlasákov a tých pár návštevníkov v hľadisku... príjemný pohľad to rozhodne nebol.

Na záver už len obrovské poďakovanie celému tímu ľudí, ktorí sa podieľajú na AudioREPORTE. Ďakujem za možnosť bezplatnej akreditácie, krásnych spomienkových predmetov (plátenú tašku hrdo nosím každý deň, pero si chránim ako oko v hlave, o čom vypovedá fakt, že som ho ešte stále nestratila,...), úžasných pohostinných dám, ktorých mená nanešťastie nepoznám, no vrelo nás na festivale privítali, strednej škole, ktorá nám zabezpečila ubytovanie. A hlavne, jedna veľká poklona a vďaka všetkým kreatívnym a originálnym, tvrdo pracujúcim ľuďom od rozhlasu, nielen tým, ktorí tento rok v Jihlave uviedli svoje dokumenty, ale všetkým tým, ktorí zasvätili svoj čas a nápady tomuto médiu. Vecte, že Vaša práca je viac ako zmysluplná a Vaše výtvary viac ako vynikajúce.

Jan Lutera

Vzhľadom k tomu, že jsem se ve svých dvaceti třech letech poprvé ocitl na filmovém festivalu jako návštěvník, snažil jsem se veškeré své dojmy řádně uchovat.

Soutěžní přehlídka AudioREPORT byla svým místem konání vzdálená veškerému festivalovému ruchu, v Divadle Na Kopečku v areálu psychiatrické léčebny. Tyto, pro čtenáře, hrůzné popisné rysy naopak v mnohém dopomáhaly atmosféře. Předpokládám, že záměrně vytvořené přitímí v pasivním hledišti kontrastovalo s nasvětleným jevištěm, kde se odehrávala veškerá akce. Jeviště jako skrumáž názorů, slov a myšlenek. Snad nejsem jediný, kterému se tato koncepce prostoru velice zamlouvala. Kromě toho, chce-li člověk vnímat pouze sluchem, tak nějak přirozeně přivírá oči.

Prostředí, které jsem se snažil zprostředkovat svým popisem, v případech některých závažnějších a posluchačsky náročnějších přidalo na svém účinku. AudioREPORT naservíroval rozmanitý přehled zpravodajských, publicistických a dokumentárních pořadů. Autoři, jejichž pořady zde zazněly, byli v diskusních blocích konfrontováni připomínkami a názory ostatních členů sdružení. Zde bych se rád pozastavil. Programové uspořádání přehlídky nebylo příliš šťastně řešeno. Seskupit v průměru šest pořadů do jednoho bloku, byť s čtvrt hodinovými přestávkami, je pro posluchače náročné. Obzvláště nejedná-li se o člověka z řad profesionálů. A myslím si, že i některým více znalým posluchačům muselo dělat potíže „přepínání se“ mezi jednotlivými tématy. Myslím si, že obzvláště ve třetí kategorii dokumentárních pořadů je stejně důležité téma a následný vědomý emoční zásah jako technická zpracovanost.

Tímto ovšem nechci kritizovat práci starších a přirozeně zkušenějších členů, jsem přesvědčen, že takovéto programové uspořádání má doajista svůj důvod. A tajně doufám, že se nejedná o časovou tíseň celé soutěžní přehlídky. Dojem, který ve mně zanechal tento ročník, si ponesu dlouho. Také mě přesvědčil o návštěvě dalšího.

Jednu otázku si však pokládám ještě dnes. Proč nesedělo více posluchačů v onom pasivním hledišti? Jednoznačně dojmy, které soutěžní přehlídka zanechává, si zaslouží, aby ji okusilo více lidí. A proč by nemohlo? Je záměrem sdružení držet tuto rodinnou atmosféru dále? V takovém případě dejme věcem pravý název. Také je tu ještě otázka financí, udělat o trochu větší přehlídku s trochu lepší propagací a menším servisem pro návštěvníky, věřím, že

širší veřejnost zaujmou již předvedená citlivá či jinak zajímavá a známá témata. A také jsem přesvědčen o tom, že nemalá většina by si za takovou malou akreditaci zaplatila.

Tomáš Drahorád

Během tří dnů, jsem mohl slyšet velký počet rozhlasových dokumentů a publicistických pořadů.

První den poslechu byl zaměřen právě na publicistické pořady. Velmi se mi líbil dramaturgický výběr, který obnášel širokou škálu různých typů poslechů. I přes to, že se podle mého názoru jednalo o méně zajímavý blok, než byly následující dva s dokumentem, dokázal udržet posluchačovu pozornost především díky dobré a rozmanité dramaturgii. Mnohdy se nabízela otázka, do jaké míry některé pořady byly publicistickými a nakolik do onoho bloku spadaly? I takové dotazy padaly během diskuse, která nastala před obědem a před večeří. Mluvené shrnutí první den vedl jeden z dokumentaristů a slovesný dramaturg z Českého rozhlasu Ivan Studený, který, si myslím, dokázal pokládat velmi konstruktivní myšlenky, kterými mnohdy rozvinul zajímavý dialog mezi tvůrci a posluchači. Bohužel kvůli velkému počtu rozhlasového materiálu, který se ten den (a i následující dny) pouštěl, byla diskuse často utnuta kvůli menšímu množství času. A i tak jsme celý den uzavřeli po 21:00 hodině. Na druhou stranu to rozhodně nebyla chyba pořadatelů, jelikož diskutovat o slyšených dílech se dá skutečně dlouho a veškerý čas tomu mohli posluchači a členové poroty věnovat při krátkých desetiminutových pauzách, kterých v průběhu dne byla spousta. Naopak bych tak chtěl ocenit Studeného profesionální vedení, díky němuž se dostalo skutečně jen na ty nejpodstatnější otázky a podněty.

S prvním dnem AudioREPORTu zároveň začal počáteční den celé jihlavské přehlídky, což byla podle mého názoru největší chyba. Nejen, že se veškeré poslechy konaly mimo festivalové centrum, ale zároveň začaly dříve, než samotná Ji.hlava, jejíž slavnostní zahájení proběhlo až ve večerních hodinách, během nichž první část rozhlasového bloku končila. Je do velké míry možné, že to byl naopak pořadatelský záměr, aby si účastníci mohli intenzivně vychutnat jak rádio, tak i filmové dokumenty, jejichž největší boom byl až v závěru týdne. Já si ale naopak myslím, že se tím AudioREPORT ochudil o velké množství posluchačů „z ulice“, kterých následující dva dny bylo podstatně více. Stejně tak byl návštěvník festivalu ochuzen o nárazové navštívení AudioREPORTu, kvůli již zmíněné vzdálenosti od centra. Nahodilé přecházení z prostor Ji.hlavu, tak nebyl téměř možný, což je škoda! Na druhou stranu, oceňuji prostor pro poslech jako takový, jelikož zde byla možnost zainteresovaného poslechu na pódiu, kde účastník mohl diskutovat a být součástí dění. A pokud se naopak chtěl stát nezainteresovaným pozorovatelem, mohl se usadit do sedadel pod podiem.

Vedle publicistického bloku se uskutečnily i dva další bloky dokumentární. Široká škála dokumentaristiky dokázala, co všechno v tvůrčí skupině Dokument Českého rozhlasu vzniká. Velmi zajímavé ukázky nastínily rozmanitá témata, kterým se tvůrci věnovali. Diskusi tento den vedl Dan Moravec, který nezaostal za Ivanem Studeným. Tito dva zmínění jsou jen ukázkou příkladu, s jakými osobnostmi se účastník mohl setkat. Pro mě, jako studenta radio studies, je ono zapojení do takového kolektivu největším přínosem, jaký mi AudioREPORT dal. Diskuse a následné soukromé rozhovory s tvůrci mi tak napomohly uvědomit si, na co se při poslechu zaměřit, co zajímavého v dílech hledat a z čeho se rozhlasové dílo skládá. Zároveň takové setkání donutí poslouchat i tvůrce samotné a mají možnost slyšet pořady,

k nimž by se třeba ani nedostali. Já se tak mohl na pár dní stát součástí tohoto dění, které mi dalo větší přehled a více informací o rádiu, než několik dní strávených v knihách a na webu Českého rozhlasu.

Andrea Hanáčková

Letošní AudioREPORT jsem strávila v „mezišvihu“, jako porotkyně filmové soutěže Česká radost jsem v rámci MFDF Jihlava musela chodit na povinné porotcovské projekce a stihla kolegy v jihlavském sále často jen pozdravit. I tak jsem však strávila v sále, na jevišti mezi diskutujícími, na obědě i při procházkách po areálu psychiatrické léčebny dost času na to, abych mohla nabídnout svých pár poznámek k zásadní změně, k níž se AudioREPORT ve svém 26. ročníku rozhodl, tedy k přesunu do Jihlavy. Protože jsem intenzivně zažívala atmosféru uzavřených setkání na Ždání a mám pod kůží zvuk píšťalky Jiřího Hrašeho a objímající kolegiální Zdeňka Boučka, je pro mne důležité zdůraznit komunitnost našeho dokumentaristického setkávání. A protože jsem si (vždy po strašné cestě) oblíbila i rybník v Ledči, chci zmínit i organizační stránku věci.

Nejprve k názvu – zcela hladce, zdá se mi, se Report přejmenoval na AudioREPORT. V kontextu jihlavské filmové přehlídky to dává dobrý smysl. Ve světě už se setkáváme s tím, že se místo radiodokument říká audiodokument prostě proto, že podcasty často vůbec v rádiu odvysílány nejsou. Letošní kolo mělo komisi pro předvýběr, bylo by dobré podmínky účasti v soutěži a procedurální postupy zveřejnit na internetu, ať je soutěž co nejvíce transparentní a ať se do ní mohou přímo hlásit i lidé zvnějšku rozhlasu.

Skutečnost, že jsme se ocitli v kontextu velkého mezinárodního filmového festivalu, nás zařadila na roveň jiných soutěžních a prezentačních sekcí v rámci festivalu. Stále zůstalo a zůstane jádro tvůrců, kteří na AudioREPORT jezdí diskutovat, předvést svoji práci, vyslechnout si zpětnou vazbu. Stále častěji budou ale přicházet lidi zvenčí, které baví jen tak nakukovat, zažít cosi nového anebo se zapojit do diskuse, přestože nejsou součástí komunity. Za sebe považuji tento element za obohacující, jakkoli může narušit intimitu dané skupiny. I proto mi uspořádání letošního sálu spíše nevyhovovalo, jeviště plné lidí, kteří se baví hlavně spolu, na mne působilo elitářsky a odděleně od zbytku sálu. Ale jak je zjevné ze studentských reakcí, na někoho to naopak působilo dobře.

Myslím, že se máme stále co učit ohledně kultury diskusí. Jejich úroveň je vysoká a kultivovaná, diskuse se daří otvírat i názorům studentů, laiků, zajímavé jsou vždy názorové střety, jistěže se každoročně objeví i generačně odlišné pohledy. Ze všech stran se ozýval argument na příliš málo času, nutně se tedy bude muset buď omezit počet přihlášených dokumentů, nebo prodloužit čas diskusí. Schopnost dodržet nastolená pravidla debaty je něco, co se učíme v celospolečenském měřítku, rozhodně nás to čeká i na AudioREPORTu. Těžkou pozici má v takové debatě moderátor. Za profesní pochybení považuji dlouhodobě střet zájmů. Je-li Dan Moravec vedoucím tvůrčí skupiny a navíc ještě autorem jednoho ze soutěžních pořadů, neměl by moderovat diskusi dokumentaristické soutěže. Podobný střet nastal i v případě Ivana Studeného, je spravedlivé říci, že si v té chvíli moderátoři předávali slovo, aby nemoderovali debatu o vlastním pořadu (na Prix Europa taková situace nastane zcela výjimečně, v našem malém rybníčku je bohužel běžná). Jasně slovo musí zaznít i směrem k autorům – chceme, aby se ke svým pořadům vyjadřovali i v rovině původního záměru, technických obtíží při natáčení, nedostupnosti některých respondentů atd.? Chceme

poslouchat dlouhé doprovodné příběhy o tom, jak pořad vznikal a že původně měl být o něčem jiném? Chápeme-li AudioREPORT stále jako dílnu a otevřený prostor pro sdílené učení, pak ano, buďme si ale vědomi toho, že v soutěžní atmosféře je následný příběh občas zajímavější než pořad sám. Pokud převládne názor, že vypovídat má především dílo samo o sobě, pak je třeba důsledně dodržet původní model nastolený vzpomínanou dvojicí Hraše Bouček, totiž že autor pouze odpovídá na otázky, pokud byly nějaké položeny.

Je to důležité vyjasnit i proto, že se ocitáme v jiném kontextu. Už letos se v hledišti objevili lidé, kteří se přišli podívat na jedno dopoledne, na chvíli, na jeden den, na jeden poslechový blok. Nutně svůj okamžitý auditivní zážitek komparují s tím, co zažili bezprostředně předtím někde na filmové sekci, na publicistické debatě nebo na workshupu s českým nebo zahraničním tvůrcem. Přichází nezatížení českou rozhlasovou tradicí, zvědaví, ale často s provokativními otázkami, někdy značně překvapení, čím se vlastně zabýváme. Nemyslím, že by to mohlo českému audiodokumentu uškodit, ba naopak. A pro srovnání ještě čerstvá zkušenost z porotcování filmového – naše filmová porota se naopak usnesla, že z debat s tvůrci budeme po projekci odcházet, abychom nebyli ovlivněni tím, co říká tvůrce o svém díle (namísto toho, aby to říkal svým dílem). Takový postup by samozřejmě AudioREPORT mohl zvolit taky, znamenalo by to hlasování hned po vyslechnutí bloku pořadů, přičemž diskuse by následně rozvinula zajímavé aspekty pořadu, ale už by neovlivnila hlasování. Tato varianta zřejmě ale vůbec není na pořadu dne, tradicí byl vytvořen jiný postup, jde jen o to ho zpřesnit a důsledně dodržovat.

Zažila jsem letos úvodní i závěrečný ceremoniál festivalu. Vzhledem k tomu, že jej tradičně režíruje Jiří Havelka a celá poetika se nese v duchu divadla VOSTO5, jde o skutečně zábavný večer, v jehož rámci by mohla zaznít informace o AudioREPORTu hlasitěji. Na filmovém festivalu je téměř povinností mít jako promomateriál video, nikoli jen statické obrázky. A bylo by hezké na závěrečném večeru výrazněji podpořit vyhlášeného vítěze AudioREPORTu – předávání cen vysílá Česká televize, je to příležitost být na chvíli opravdu vidět. Cítila jsem příjemnou stavovskou hrdost, když Tereza Reková přebírala cenu a hezky promluvila o rádiu, Českém rozhlasu a dokumentu, který vnímáme ušima a obrázky si vytváříme sami.

Do budoucna určitě podporuji variantu přesunu někam blíže do centra města. Nemusí se to podařit hned v dalším ročníku, ale postupně se jistě i toto podaří.

Chci moc ocenit odvahu Sdružení pro rozhlasovou tvorbu a tvrdohlavost Dana Moravce, který dokázal myšlenku přesunu soutěže do Jihlavy prosadit a ve velmi krátkém čase realizovat. Stále velmi vstřícně funguje produkce soutěže, kterou zajišťuje především Marcela Benešová s pomocníky, patří jí za to velký dík. Možná i produkční zázemí AudioREPORTu může projít drobnými proměnami, část kompetencí předat jihlavské produkci, případně využít bohaté zkušenosti, které jihlavský filmový festival ve městě má s ubytováním, stravováním, cateringem atd. Vděčně děkuji za možnost každoročně soutěžit AudioREPORT projít a se všemi se potkat.

Vyhlášení vítězů a předání cen soutěžní přehlídky REPORT 2017

I. kategorie – Zpravodajské pořady

1. místo a zároveň cena Zdeňka Boučka za originalitu

Jonáš Zbořil – *Jak se mladí vyrovnávají se smrtí*

2. místo

Vojtěch Berger – *Brexit – Romové v Sheffieldu*

3. místo

Monika Tomášková – *Ptačí chřipka v Olomouci potvrzena*

II. kategorie – Publicistické pořady

1. místo a zároveň Cena generálního ředitele Českého rozhlasu

Mária Pfeiferová – *Hra*

2. místo a zároveň Cena Jiřího Hrašeho

Romana Pszczolková Kubicová – *Když se řekne „zuška“ (1./3)*

3. místo

Ondřej Novák – *Labyrintem brutalismu*

III. kategorie – Dokument

1. místo

Tereza Reková – *Matěj*

2. místo

Ivan Studený – *Paskováci*

3. místo

Dan Moravec – *Coming In*

Vítězové REPORTu 2017 převzali svá ocenění 12. prosince 2017 v Galerii Vinohradská v budově Českého rozhlasu v Praze.

Cenu generálního ředitele ČRo za nejlépe hodnocený soutěžní pořad napříč kategoriemi předal vítězce Márii Pfeiferové ředitel Kanceláře generálního ředitele PhDr. Josef Havel, CSc. Cenu Zdeňka Boučka za originalitu převzal Jonáš Zbořil z rukou ředitelky Výroby Mgr. Kateřiny Konopáskové a Cenu Jiřího Hrašeho předal Romaně Pszczolkové Kubicové Dan Moravec, zastupující PhDr. Václava Moravce. Další ceny obdrželi úspěšní tvůrci od ředitele Radioservis, a. s. Radima Kolka a zástupce Nadace Český literární fond Bc. Vratislava Keprta.

Slavnostní akce se mimo vedoucího Archivních a programových fondů ČRo a některé šéfy rozhlasových tvůrčích skupin zúčastnila i zástupkyně Ministerstva kultury Mgr. Holubová Mikolášová a člen Rady Českého rozhlasu PhDr. Petr Šafařík.

Bc. Martin Petera

Otevřené mezigenerační dialogy jsou nedílnou součástí

přehlídek rozhlasové tvorby

Rozhlasová tvorba může být někdy vnímána ne příliš zainteresovanými lidmi tak, že cílí zpravidla na starší generaci. Oceňuji, že pravidelná setkání na akcích Sdružení pro rozhlasovou tvorbu tento mýtus vyvrací. Přítomni jsou tvůrci všech generací, v letošním ročníku REPORT zaujaly zejména příspěvky mladší generace tvůrců a oceněna byla i tvorba pro duchem mladé posluchače.

Radio Wave svým hudebním zaměřením oslovuje specifickou a poměrně úzkou skupinu posluchačů, v programovém schématu se ovšem najde řada příspěvků, které by mohla mít ambice překročit tuto hranici a vydat se k dalším lidem. V letošním roce vkročila stanice do dosud málo probádaných sfér podcastu s projektem *Zhasni!*. Ryze webový projekt měl několik témat, jež rezonují společností. Tvůrce Dan Moravec přinesl dokument na téma *Coming In*.

Přítomnou porotu oslovil a příspěvek umístil na třetí příčce. Originální počín z dílny Českého rozhlasu se dostal i právě k těm, kdo vlny veřejnoprávního rádia neposlouchají. Přeji tvůrcům, ať se i těmito kroky podaří dostat se k novým posluchačům. Je to jeden ze způsobů, jak mladé dostat k poslechu Českého rozhlasu.

Cenu za originalitu získal vítězný příspěvek Jonáše Zbořila s názvem *Jak se mladí vyrovnávají se smrtí?*, tématu řadou médií opomíjeným se zhostil s velkým odhodláním. Tento příspěvek pro Radio Wave budu mít v hlavě ještě dlouhou dobu, osobní výpověď respondentky byla zachycena citlivě, bez senzacechtivosti a s pokorou.

Co mě asi nikdy nepřestane těšit a svým způsobem i mile překvapovat, je otevřený a kultivovaný dialog během jednotlivých akcí pod záštitou SRT. Atmosféra na Bilanci je naprosto odlišná od REPORTu. Bilance je spíše o rozjímání a hloubání, samotná debata na závěr každého příspěvku se nese více na pozitivní vlně.

Svědky ostré debaty jsem byl obzvláště v I. kategorii, v níž byly hodnoceny krátké zpravodajské a publicistické pořady. Přihlásit svůj příspěvek je zejména pro mladší tvůrce zkouškou ohněm a tvoření si hroší kůže. Konstruktivní kritika však přináší nové pohledy na možnosti zpracování tématu a tvůrce posouvá v jejich práci dál. Dialog mezi rozhlasovými tvůrci je vždy kultivovaný a nezanechává hořkou pachut'

Gratuluji SRT k zapojení do Mezinárodního festivalu dokumentárních filmů v Jihlavě. Zatímco televizní dokumenty jsou v popředí zájmu, rozhlasové dokumenty jsou někdy neprávem opomíjené. Co se týče témat a kvality, drží krok s těmi televizními. Velmi často otevírají témata, jichž se televize chopí později nebo vůbec. I toto je možnost, jak kvalitní veřejnoprávní tvorbu ukázat širší veřejnosti.

Poslech a účast na akcích Sdružení pro rozhlasovou tvorbu pro mě není pracovní povinností, naopak mě vždy nabíjí pozitivní a tvůrčí energii. Děkuji za možnost se podobných akcí osobně účastnit a být účastníkem vítaným. Těším se na další ročník.

Gabriela Míšková
Skepse, která inspiruje

Hanáčková, Andrea a kol.: *Rozhlasová kritika a současné reflexe auditivní tvorby*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016, 260 str. ISBN 978-80-244-4934-0.

Často se v příslušných kruzích diskutuje (a s novým programovým schématem ČRo Vltava nyní ještě hojněji), jak by se měl rozhlas přibližovat posluchači, čím by ho měl oslovovat a co všechno rozhlas svým posluchačům dluží. Zřídka kdy však uslyšíme o tom, jaké má dluhy veřejnost, složená mimo jiné i z kritiků, vůči rozhlasové tvorbě.

Nová publikace *Rozhlasová kritika a současné reflexe auditivní tvorby* je prvním systematictějším počinem ke zmapování rozhlasové kritiky od počátků rozhlasového vysílání až dodnes. Rozhlasová teoretička Andrea Hanáčková se spolu se svými kolegy a studenty rozhodla upřít pozornost na ty osobnosti, jež často na okraji zájmu pomáhaly ustanovovat rozhlasovou terminologii, zaznamenávaly hry – kvůli počátečnímu živému vysílání či pozdější cenově jinak nenávratně ztracené – a často napomohly k výraznému zvýšení kvality rozhlasového dramatického vysílání.

Publikaci však netvoří medailony významných osobností rozhlasové kritiky a soupisy jejich práce. Celek je sestaven z deseti samostatných studií od osmi autorů s tematicky odvážným rozpětím. O některých rozhlasových kritikách a jejich práci se tedy dozvídáme napříč několika texty, vyjma dvou pojednání Andrey Hanáčkové, která se rozhodla zpracovat svá témata více profilově a historický kontext propojila s příběhem jednotlivého kritika (viz dále). Do souboru všech studií uvádí čtenáře Přemysl Hnilička svým textem o devadesátileté historii knižní reflexe rozhlasové hry. Autor začíná u prvních pojednání o rozhlase (1935 Anna Patzaková-Jandová *Prvních deset let Československého rozhlasu* nebo 1936 Přemysl Rút *Divadlo a rozhlas: Problémy rozhlasové hry*) a končí publikovanou disertací Evy Schulzové z roku 2014 *Původní česká rozhlasová hra po roce 1989*. Následující texty se pokoušejí svá témata profilovat úžeji. Soustředí se na rozhlasovou kritiku 60. let, rozhlasové herectví (s obsáhlou rešerší Dismanových názorů na dětské rozhlasové herectví) nebo na režijní osobnosti – respektive reflexi jejich práce. Na příkladu posledně jmenovaného tématu (studie Zuzany Řezníčkové *Rozhlasová režijní tvorba na stránkách českých periodik*) můžeme ukázat jeden z možných metodologických postupů užitý u více publikovaných textů. Autorka podnikla rozsáhlý heuristický výzkum periodik zaměřujících se na oblasti umění (Přehled rozhlasu, Svět mluví, Literární noviny, Divadelní noviny, Plamen, Náš Rozhlas, Kulturní tvorba, Host do domu, Scéna, Tvar) a v jejich rubrikách se soustředila na články týkající se rozhlasové režie. Následně postihuje vývoj vnímání role rozhlasového režiséra na široké ploše od 20. let do vývoje po roce 1989. Dochází k tomu, co naznačuje již úvodní přehledová studie o rozhlasové hře a její knižní reflexi a co potvrzují i další texty: a sice, že zásadní vliv na rozvoj nejen samotné rozhlasové tvorby, ale i její reflexe měly československé politické a společenské události v průběhu celého 20. století. Vrcholy (jak tvorby, tak kritiky) jsou pak spatřovány v 30. a 60. letech. Současně nás text konfrontuje s alarmující poznámkou kritika a publicisty Jiřího Lederera (*1924) z roku 1961: „*Jedna z hlavních příčin nevýraznosti rozhlasové režie je ta skutečnost, že se její práce vlastně vůbec nehodnotí...*“

Tato věta nás vrací k dluhům zmiňovaným v úvodu. Čtenář má sice možnost selektivního čtení jednotlivých studií, ale k mnohem zásadnějším úvahám ho přivede čtení komplexní, z něhož nejvýrazněji vystupuje touha rozhlasových tvůrců po intenzivní systematické zpětné vazbě. Snadno bychom mohli tuto touhu tlumit tvrzením, že za vším stojí frustrace některých tvůrců z „vysílání do ticha“, situace je ale poněkud složitější. Rozhlasová studia dlouho neměla dostatečné teoretické, tedy ani terminologické zázemí, jež není zcela doplněno dodnes. Na jedné straně si obor dlouhodobě teoreticky vypomáhá u příbuzných umění a na straně druhé se od počátku schizofrenně snaží vůči těmto oborům vymezit. Tato emancipace probíhala bohužel mnohokrát v historii znovu od začátku a byla soustavně přerušována komplikovanou politickou situací 20. století v Čechách, na což poukazují všichni autoři knihy věnující se českému prostředí. V období totalit rozhlas představoval silné masové médium a politický tlak byl o to silnější.

Že se nejedná o marné volání po kritice, ale naopak o volání zcela oprávněné a v důsledku prospěšné, ukazuje soustředěná studie Andrey Hanáčkové zaměřená na kritiku, historika a publicistu Miloše Rejnuše (*1932). Jak konkrétně (a v tomto případě pozitivně) může rozhlasová kritika zasáhnout do dramatického vysílání? Na začátku 60. let Rejnuš drze, vytrvale a vizionářsky komentuje nedostatečné podporování nových autorů, kteří by pro rozhlas psali původní hry, jež budou klást důraz na autentický zvuk a využijí potenciál nově se rozvíjející stereofonie. Zanedlouho poté pojmenovává vznikající inovativní rozhlasová díla z dramaturgického okruhu Jaromíra Ptáčka jako „rozhlasovou novou vlnu“ a až do své tragické smrti v roce 1964 trpělivě reflektuje její úspěchy i neúspěchy. Tím, a to je zásadní, spoluutváří chápání a otevřenost posluchačů vůči „avantgardním“ tendencím 60. let projevující se důrazem na zvukovost a mnohem intimnější prostředí nových dramát.

Snad je alespoň trochu zřejmé, že publikace *Rozhlasová kritika a současné reflexe auditivní tvorby* nechce a ani nemůže zůstat čistě u tématu rozhlasové kritiky. Studie mohou být například prvním zběžným vhladem čtenáře do historie rozhlasové hry, jak z pohledu dramaturgického, tak z pohledu výrazových prostředků určovaných režisérem a realizovaných hercem. Současně jsou užitečným zásobníkem literatury, jež nemusí být ani pokročilejšímu zájemci o auditivní tvorbu notoricky známa. Čtenářskou pozornost částečně zatíží opakování historických souvislostí v každém dalším textu, jenž se časově rozkročí od počátků vysílání až po nynějšek. Zároveň je ale tento krok pojistkou při výběrovém čtení samostatných studií. Zkušeného znalce rozhlasové problematiky může znervóznět lehká rozkolísanost úrovně jednotlivých pojednání a ne zcela jasný princip výběru témat. Je to však daň za něco mnohem podstatnějšího, než je jednotný uhlazený styl. Mám na mysli praktickou ukázkou klíčového a zde podařeného zapojování studentů do výzkumu. Tři z osmi autorů jsou posluchači Katedry divadelních, filmových a mediálních studií Univerzity Palackého v Olomouci a jedna autorka je studentkou Univerzity Hradec Králové.

Nesmí zůstat bez povšimnutí, že kniha do sebe zahrnuje i dvě pojednání o rozhlasové kritice se zahraničním přesahem do Rakouska, Německa a Polska. Přestože jde o texty přehledové (u textu *Současná polská rozhlasová kritika* jde pouze o výčet periodik), nebylo, dle mého soudu, cílem redakce se pouze „evropsky rozmáchnout“. Zařazení jiných než výhradně českých témat odkazuje k faktu, že v minulosti (zejména před rokem 1968) byla česká rozhlasová tvorba na špičkové úrovni srovnatelná s produkcí v Anglii a Německu. Zřetelně to dokládá druhá studie Andrey Hanáčkové *Rozhlasová publicistika a feature do*

roku 1989 v Čechách a na Slovensku, v níž opět na konkrétním příkladu, tentokrát Josefa Branžovského, ukazuje, že světové úrovně začala dosahovat i rozhlasová teorie a kritika, zjevně zásluhou velkorysého založení *Studijního oddělení československého rozhlasu* v roce 1960. Toto oddělení, čítající z dnešního pohledu neuvěřitelných čtrnáct stálých zaměstnanců (počet se proměňoval, ale každý pracovník měl vymezené své téma, jímž se soustavně zabýval), mělo za úkol vydávat odborné texty, publikace i vlastní periodika (*Rozhlasová práce, Rozhlas ve světě, Studie a úvahy*), realizovat výzkum, pořádat besedy u kulatého stolu a poskytovat tvůrcům potřebnou zpětnou vazbu. Opět však narážíme na násilné přerušování této progresivní cesty za světovou úroveň české auditivní teorie i tvorby, neboť to jsou spojené nádoby. Oddělení bylo zrušeno po deseti letech své existence a jeho pracovníci byli posláni do starobních či invalidních důchodů, případně emigrovali. A co hůře, podobné pracoviště nebylo dosud obnoveno.

To všechno jsou dluhy, jež pociťuje rozhlasový tvůrce, posluchač i kritik. Není jich málo a na stavu zadlužení participuje, jak vyplývá z publikace, soubor více elementů. Jedním dechem je nutné dodat, že i nyní se reflexi rozhlasu věnuje pouze úzký okruh autorů. Často si kritickou reflexi poskytují samotní tvůrci, případně přispívají studenti a vysokoškolští pedagogové... ale „málo, sporadicky, nedostatečně, s autocenzurou“: to jsou frekventované výrazy bývalých i současných rozhlasových dramaturgů, dramatiků, redaktorů, dokumentaristů i vysokoškolských pedagogů. Celkem je jich patnáct a všichni odpovídali na anketní otázku „Jaký je Váš pohled na rozhlasovou kritiku?“ Odpovědi s různorodým rozsahem od dvou odstavců po dvě strany těchto mužů a žen uzavírají celou publikaci. Čiší z nich značná skepse, ale tím spíš může vydané dílo inspirovat k další práci. Připomíná nám, že v minulosti byl rozhlasový tvůrce a kritik v úzkém vztahu, snad i symbióze.

Publikováno v časopise Hybris (časopis DAMU pro kritiku a divadlo), č. 30/2017

Jubileá členů SRT v roce 2018

Kolářová Bohuslava	23. 4. 1943	75 let
Janečková Bronislava	24. 5. 1953	65 let
Kameníková Jana	13. 6. 1953	65 let
Vraný Otakar	7. 8. 1953	65 let
Vondráček Jiří	10. 10. 1948	70 let
Krejčí Pavel	11. 10. 1948	70 let
Koníř Luboš	9. 11. 1968	50 let
Blažejovská Alena	27. 12. 1963	55 let
Tomáš Tomka	29. 12. 1943	75 let

Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, z.s., děkuje:

Boris Vršínský
advokátní kancelář

SDRUŽENÍ PRO ROZHLASOVOU TVORBU, Z. S.

Vydává Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, z.s.

Vinohradská 12, 120 99 Praha 2

www.rozhlas.cz/srt

<https://www.facebook.com/SRTzs>

bankovní spojení: Česká spořitelna, a. s. – číslo účtu: 3905638379/0800

Redakce: Jana Bartošová

Korektury: Ladislava Šulcová

Spolupráce: Marcela Benešová

